

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ "ΔΗΜΗΤΡΑ"

Προγράμματα Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης

ΟΝΟΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

**Σχεδιασμός και ανάπτυξη εφαρμογών Ολοκληρωμένης
Διαχείρισης**

Επιμέλεια

Ευθυμίου Νικόλαος

Κυρίτσης Γεώργιος

Σπέντζου Μαρία

**Γενική Διεύθυνση Διασφάλισης Ποιότητας Αγροτικών
Προϊόντων**

Διεύθυνση Πιστοποίησης και Προδιαγραφών

ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σκοπός της διδακτικής ενότητας
2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα
3. Σχήματα πιστοποίησης
 - 3.1. Οφέλη
 - 3.2. Μειονεκτήματα
4. Ολοκληρωμένη Διαχείριση
 - 4.1. Γενικά
 - 4.2. Βασικοί στόχοι/Οφέλη
5. Διαδικασία εκπόνησης προτύπων
6. Πρότυπα της σειράς AGRO 2
 - 6.1. Γενικά
 - 6.2. Όροι και ορισμοί
 - 6.3. AGRO 2-1
 - 6.3.1. Γενικά
 - 6.3.2. Απαιτήσεις AGRO 2-1
 - 6.4. AGRO 2-2
 - 6.4.1. Γενικά
 - 6.4.2. Απαιτήσεις AGRO 2-2
 - 6.5. AGRO 2-3
 - 6.6. AGRO 2-4
 - 6.6.1. Better Cotton Initiative, BCI
 - 6.7. AGRO 2-5
7. Πληροφοριακό Σύστημα i-AGRO
8. Πιστοποίηση Ολοκληρωμένης Διαχείρισης
9. Χρήση σήματος πιστοποίησης και ενδείξεων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

10. Οφέλη της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης
11. Συνήθη προβλήματα της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης
12. Βιβλιογραφία
13. Ασκήσεις αξιολόγησης
14. Ασκήσεις επαναξιολόγησης

1. Σκοπός της διδακτικής ενότητας

Στην παρούσα διδακτική ενότητα παρατίθενται βασικές πληροφορίες για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση σύμφωνα με τα πρότυπα της σειράς AGRO 2. Περιγράφονται γενικά στοιχεία που αφορούν τα σχήματα πιστοποίησης και αναλύονται οι απαιτήσεις ανάπτυξης και εφαρμογής των προτύπων AGRO 2-1, AGRO 2-2, AGRO 2-3, AGRO 2-4, AGRO 2-5. Παράλληλα, περιγράφεται το πληροφοριακό σύστημα i-AGRO, ενώ ειδική αναφορά γίνεται στο σύστημα BCI (Better Cotton Initiative) το οποίο είναι ισοδύναμο με τα AGRO 2-1, AGRO 2-2 για το βαμβάκι.

Τέλος, παρουσιάζονται τα οφέλη που προκύπτουν από την εφαρμογή και την πιστοποίηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, καθώς και τα συνήθη προβλήματα που συναντώνται με σκοπό την πρόληψη και την αποφυγή τους. Απώτερος σκοπός είναι η ανάδειξη των αειφόρων γεωργικών πρακτικών – όπως η εφαρμογή κατάλληλων καλλιεργητικών τεχνικών, η ορθολογική χρήση των εισροών (άρδευση, λίπανση, εξοικονόμηση ενέργειας, χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων, κα) – και η παρακολούθηση του συνόλου των σταδίων παραγωγής, με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος και την ενίσχυση της εμπορικής ανταγωνιστικότητας των πιστοποιημένων προϊόντων υψηλής ποιότητας.

2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση της διδακτικής ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- Κατανοούν τα οφέλη εφαρμογής και πιστοποίησης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.
- Κατανοούν τις απαιτήσεις ελέγχου και πιστοποίησης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.
- Σχεδιάσουν και να αναπτύξουν εφαρμογές Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και επιχειρήσεις.

- Οργανώνουν τις καλλιεργητικές εργασίες με στόχο τη μείωση των εισροών, την εξοικονόμηση των φυσικών πόρων, την προστασία των παραγωγών, των καταναλωτών και του περιβάλλοντος.
- Αναζητούν και να καθορίζουν σκοπούς και στόχους συνεχούς βελτίωσης των επιδόσεων της γεωργικής εκμετάλλευσης ενταγμένης στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση.
- Καταρτίζουν παραγωγούς και άλλους απασχολούμενους σε μια γεωργική εκμετάλλευση/επιχείρηση σχετικά με τις απαιτήσεις της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.
- Σχεδιάζουν και να αναπτύξουν διαδικασίες, σχέδια διαχείρισης, οδηγίες, έντυπα που να βασίζονται στην εφαρμογή ορθών γεωργικών πρακτικών σε όλα τα στάδια της καλλιέργειας Ολοκληρωμένης Διαχείρισης και όλα τα στάδια παραγωγής μιας επιχείρησης.

3. Σχήματα πιστοποίησης

Τα σχήματα πιστοποίησης γεωργικών προϊόντων και τροφίμων εξασφαλίζουν ότι έχουν τηρηθεί ορισμένα χαρακτηριστικά ή ιδιότητες του προϊόντος, ή της μεθόδου παραγωγής του, σύμφωνα με δεδομένες/ αμοιβαία αναγνωρισμένες προδιαγραφές.

Η ανάπτυξη τους στηρίζεται κυρίως σε απαιτήσεις της κοινωνίας ή της αγοράς για ορισμένα χαρακτηριστικά του προϊόντος ή της μεθόδου παραγωγής του όπως τα B2C (business-to-consumer) σχήματα πληροφόρησης των καταναλωτών από τις επιχειρήσεις που αφορούν την καλή μεταχείριση των ζώων, την προστασία του περιβάλλοντος κ.α., καθώς και στην επιθυμία των επιχειρήσεων να εξασφαλίσουν ότι οι προμηθευτές τους πληρούν τις προβλεπόμενες απαιτήσεις όπως τα B2B (business-to-business) σχήματα που λειτουργούν σε διεπιχειρησιακό επίπεδο.

Εξ ορισμού, τα σχήματα πιστοποίησης χρησιμοποιούν βεβαιώσεις τρίτων. Ωστόσο, υπάρχουν και εκείνα που λειτουργούν με σήμα ή λογότυπο (συνήα κατοχυρωμένο ως εμπορικό σήμα) χωρίς να παρεμβαίνει κάποιος μηχανισμός πιστοποίησης. Στην περίπτωση αυτή η χρήση σήματος ή λογοτύπου βασίζεται στον αυτό-χαρακτηρισμό από τον 'ιδιοκτήτη' του προϊόντος. Ο αυτό-χαρακτηρισμός είναι καταλληλότερος για σχετικά απλούς (single-issue) ισχυρισμούς, ενώ η πιστοποίηση με βεβαιώσεις τρίτων ενδείκνυται κυρίως όταν οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται είναι περίπλοκες, προσδιορίζονται σε λεπτομερειακές προδιαγραφές και ελέγχονται περιοδικά.

Επιπλέον, τα σχήματα πιστοποίησης μπορούν να βεβαιώνουν τη συμμόρφωση με διατάξεις που θεσπίζουν οι αρμόδιες αρχές (απαιτήσεις βασικού επιπέδου – baseline)

ή μπορούν να προσθέτουν επιπλέον κριτήρια, πέραν των όσων προβλέπει η νομοθεσία (απαιτήσεις πάνω από το βασικό επίπεδο – above baseline). Η διάκριση μεταξύ των δύο δεν είναι πάντοτε εύκολη: αφενός, τα σχήματα πιστοποίησης συχνά συνδυάζουν βασικές απαιτήσεις σε ορισμένους τομείς με υψηλότερες απαιτήσεις σε άλλους, αφετέρου, ορισμένες βασικές απαιτήσεις, ιδίως στον περιβαλλοντικό και γεωργικό τομέα υποχρεώνουν τις επιχειρήσεις να εφαρμόζουν (και να αξιολογούν) βέλτιστες πρακτικές, ώστε τα συγκεκριμένα μέτρα να διαφέρουν από επιχείρηση σε επιχείρηση και από κράτος σε κράτος. Συνεπώς, οι τεχνικές απαιτήσεις ορισμένων σχημάτων πιστοποίησης χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις για να ερμηνεύσουν και να συγκεκριμενοποιήσουν τις γενικές αυτές υποχρεώσεις.

Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί σημαντική αύξηση του αριθμού σχημάτων εθελοντικής πιστοποίησης, ενώ διαπιστώνεται ποικιλομορφία ως προς το πεδίο εφαρμογής, τους στόχους, τη δομή και τις επιχειρησιακές μεθόδους. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζονται πάνω από 400 σχήματα (πχ IFS, BRC, GLOBALGAP, BCI κ.α.), με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση να είναι ένα εξ αυτών.

3.1. Οφέλη

Τα οφέλη των σχημάτων πιστοποίησης αφορούν τους:

- 1) παραγωγούς, διευκολύνοντας την πρόσβαση (και αυξάνοντας το μερίδιο τους – κατ' επέκταση το περιθώριο κέρδους τους) στην αγορά των πιστοποιημένων προϊόντων και, δυνητικά, βελτιώνοντας την απόδοση της γεωργικής εκμετάλλευσης και μειώνοντας το κόστος παραγωγής (έμμεση αύξηση του ποσοστού κέρδους).
- 2) ενδιάμεσους φορείς της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, με τη διασφάλιση της τήρησης προδιαγραφών, και κατ' επέκταση, με τον περιορισμό των ευθυνών και την προστασία της φήμης τους όσον αφορά στους ισχυρισμούς επισήμανσης που προβάλλουν.
- 3) καταναλωτές, με την παροχή αξιόπιστων πληροφοριών όσον αφορά στις ιδιότητες/χαρακτηριστικά των προϊόντων και των μεθόδων παραγωγής.

3.2. Μειονεκτήματα

Ενίοτε, τα σχήματα πιστοποίησης παρουσιάζουν μειονεκτήματα. Συγκεκριμένα:

- παρουσιάζουν προβλήματα διαφάνειας όσον αφορά τις απαιτήσεις τους και την αξιοπιστία των ισχυρισμών

- εμπεριέχουν κίνδυνο παραπλάνησης των καταναλωτών λόγω της ύπαρξης πολλών και διαφορετικών σχημάτων
- συνεπάγονται κόστος και πρόσθετο φόρτο εργασίας για τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις/επιχειρήσεις, ιδίως όταν αναγκάζονται να προσχωρήσουν σε περισσότερα του ενός σχήματα προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των πελατών τους
- έχουν μεγαλύτερη δυσκολία πρόσβασης στην αγορά, γεωργικών εκμεταλλεύσεων/ επιχειρήσεων που δεν συμμετέχουν σε ευρέως διαδεδομένα σχήματα πιστοποίησης.
- έχουν επιπτώσεις στο διεθνές εμπόριο, ιδίως με αναπτυσσόμενες χώρες.

4. Ολοκληρωμένη Διαχείριση

4.1. Γενικά

Το σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον και οι προκλήσεις που γεννά στη γεωργική παραγωγή (πχ, διατροφικές κρίσεις, ζητήματα ποιότητας και ασφάλειας των τροφίμων, ραγδαία αύξηση του όγκου και της ταχύτητας των εμπορικών συναλλαγών, διεθνής ανταγωνισμός, κα) δημιουργούν ένα νέο πλαίσιο αναγκών και προτεραιοτήτων για την Ελληνική γεωργία. Η Ολοκληρωμένη Διαχείριση καλείται να υπηρετήσει το νέο αυτό πλαίσιο με άξονες τον σεβασμό στο περιβάλλον, την ποιότητα και την ανταγωνιστικότητα των γεωργικών προϊόντων.

Ειδικότερα, η Ολοκληρωμένη Διαχείριση έχει αναπτυχθεί ως μια εναλλακτική, φιλική προς το περιβάλλον μέθοδος παραγωγής, η οποία στοχεύει στην ορθολογική χρήση όλων των εισροών της καλλιέργειας, τον περιορισμό των χημικών σκευασμάτων και την ελεγχόμενη εφαρμογή καλλιεργητικών επεμβάσεων.

Αποτελεί μία προαιρετική αλλά ιδιαίτερα σημαντική μορφή παραγωγικής διαδικασίας για τη σύγχρονη ελληνική γεωργία. Εφαρμόζεται σε όλα τα είδη καλλιεργειών φυτικής παραγωγής είτε σε συλλογική βάση από ομάδες παραγωγών, είτε σε ατομική βάση από μεμονωμένους παραγωγούς, με επιστημονική υποστήριξη και παρακολούθηση από τον Επιβλέποντα Γεωργικό Σύμβουλο/Γεωπόνο. Η εξασφάλιση της τήρησης ορισμένων χαρακτηριστικών ή ιδιοτήτων του προϊόντος ή της μεθόδου παραγωγής του σύμφωνα με αμοιβαία αναγνωρίσιμες προδιαγραφές-πρότυπα, συμβάλλει στη δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος για αυτό. Αναγνωρίζοντας την υψηλή της αξία, πλήθος γεωργικών εκμεταλλεύσεων ήδη εφαρμόζουν τις αρχές της και πιστοποιούνται γι' αυτή.

Οι αρχές και οι απαιτήσεις της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης περιγράφονται αναλυτικά στα πρότυπα της σειράς AGRO 2 που έχει εκπονήσει ο Ελληνικός Γεωργικός

Οργανισμός-ΔΗΜΗΤΡΑ (ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ) ως αρμόδιος εθνικός φορέας εκπόνησης προτύπων-προδιαγραφών για τον τομέα των αγροτικών προϊόντων και τροφίμων.

4.2. Βασικοί στόχοι/ Οφέλη

Οι βασικοί στόχοι/οφέλη της εφαρμογής και πιστοποίησης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης είναι:

- 1) Η προστασία του περιβάλλοντος.
- 2) Η παραγωγή προϊόντων ποιότητας.
- 3) Η προστασία της υγείας των εργαζομένων και η εγγυημένη πληροφόρηση του καταναλωτή.

Συγκεκριμένα, η προστασία του περιβάλλοντος επιτυγχάνεται μέσω της εφαρμογής αιεφόρων καλλιεργητικών πρακτικών (πχ αβαθής άροση, άροση κατά μήκος των ισοϋψών, κα), της ορθολογικής χρήσης των φυσικών πόρων (νερό, έδαφος), και της μείωσης των εισροών (λίπανση, φυτοφάρμακα). Με την τήρηση των προδιαγραφών παράγονται προϊόντα που καλύπτουν τις απαιτήσεις των καταναλωτών. Ελέγχονται οι συνθήκες εργασίας και προστατεύεται η υγεία των εργαζομένων στην γεωργική εκμετάλλευση, ενώ παρέχεται η δυνατότητα ενημέρωσης στον καταναλωτή αναφορικά με τα χαρακτηριστικά και τις μεθόδους παραγωγής των προϊόντων αυτών, ακολουθώντας συγκεκριμένες διαδικασίες καταγραφής και ταυτοποίησης (ιχνηλασιμότητα).

Παράλληλα, επιτυγχάνεται η οργάνωση και διοίκηση μιας γεωργικής εκμετάλλευσης/επιχείρησης σύμφωνα με τις αρχές ορθής διαχείρισης, που στοχεύει σε επιπρόσθετα οφέλη, όπως:

- ο Η εκπαίδευση και η προστασία της υγείας των παραγωγών.
- ο Η αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων μέσω της διάκρισης τους ως πιστοποιημένα/ υψηλής ποιότητας.
- ο Η πρόσβαση σε νέες, υψηλού ανταγωνισμού, αγορές.
- ο Η μείωση του κόστους παραγωγής και συνεπώς η έμμεση αύξηση του κέρδους.

5. Διαδικασία εκπόνησης προτύπων

Η διαδικασία εκπόνησης προτύπων περιλαμβάνει τη συγκρότηση και λειτουργία Τεχνικών Επιτροπών, στις οποίες συμμετέχουν κατά τρόπο αντιπροσωπευτικό όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς παραγωγής, μεταποίησης, κατανάλωσης, κρατικές υπηρεσίες, οργανισμοί, συλλογικά όργανα κα, καθώς και τη δημόσια διαβούλευση των σχεδίων προτύπων, σύμφωνα με τους κανόνες προτυποποίησης που εφαρμόζει ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.

Η εκπόνηση των προτύπων βασίζεται στην εφαρμογή ενιαίας, ομοιόμορφης και πρωτίστως αξιόπιστης και διαφανούς διαδικασίας, με την οποία διασφαλίζεται για κάθε κατηγορία προϊόντος, η συναίνεση όλων των ενδιαφερομένων μερών, καθώς και η αντικειμενικότητα των προδιαγραφών ως προς τη σύγκρουση συμφερόντων.

6. Πρότυπα της σειράς AGRO 2

6.1. Γενικά

Ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, στο πλαίσιο υλοποίησης στρατηγικών κατευθύνσεων του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και ως αρμόδιος φορέας για τη σύνταξη/έκδοση προδιαγραφών-προτύπων στον τομέα των αγροτικών προϊόντων και τροφίμων, έχει εκπονήσει τα πρότυπα της σειράς AGRO 2, που περιγράφουν απαιτήσεις για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Η δομή και το περιεχόμενο των προτύπων ακολουθεί τις αρχές ενός περιβαλλοντικού συστήματος σε συνδυασμό με ένα σύστημα ποιότητας και με ειδικές τεχνικές απαιτήσεις ορθής γεωργικής πρακτικής. Η βάση εκκίνησης της εφαρμογής τους είναι η υποχρεωτική τήρηση όλων των νομικών απαιτήσεων και η ικανοποίηση των κύριων προδιαγραφών τους. Η ικανοποίηση των λοιπών απαιτήσεων αποτελεί στόχο για συνεχή βελτίωση και μπορεί να προσεγγιστεί με σταδιακή συμμόρφωση της γεωργικής εκμετάλλευσης. Τα πρότυπα της σειράς AGRO 2 είναι εφαρμόσιμα σε κάθε γεωργική εκμετάλλευση, ανεξάρτητα από το μέγεθός της, την παραγωγική της κατεύθυνση, και την εθνική της καταγωγή.

Ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, λαμβάνοντας υπόψη, α) τις εξελίξεις στον τομέα των αγροτικών προϊόντων, β) την εμπειρία από τη μέχρι σήμερα εφαρμογή των προτύπων AGRO 2, γ) τις απαιτήσεις των επιχειρήσεων και γεωργικών εκμεταλλεύσεων του κλάδου, δ) την ανάγκη βελτίωσης, απλούστευσης, καθώς και επέκτασης των προδιαγραφών στην

υπόλοιπη αλυσίδα παραγωγής, και ε) την ανάγκη ανάδειξης και προώθησης των παραγόμενων προϊόντων μέσω της πιστοποίησής τους, προέβη:

- στην αναθεώρηση προηγούμενης έκδοσης των προτύπων AGRO 2-1 και 2-2 και της κατευθυντήριας οδηγίας πιστοποίησης αυτών,
- στην ανάπτυξη νέων προτύπων και κατευθυντήριων οδηγιών για την τυποποίηση-συσκευασία προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (AGRO 2-3), την εκκόκκιση βάμβακος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (AGRO 2-4), με σκοπό τη συνέχεια της ιχνηλασιμότητας των προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης στην υπόλοιπη αλυσίδα παραγωγής,
- στην ανάπτυξη νέου προτύπου και κατευθυντήριας οδηγίας που περιγράφει τις απαιτήσεις για τη «μεταποίηση» των προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (AGRO 2-5).

Οι απαιτήσεις των προτύπων παρουσιάζονται με τη μορφή «υποχρεούται», «πρέπει» και «συνιστάται» που περιλαμβάνουν τις κάτωθι απαιτήσεις:

- Υποχρεούται να εφαρμόζει τις νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις που αφορούν στη δραστηριότητα της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- Πρέπει να συμμορφώνεται με τις κύριες απαιτήσεις που δεν έχουν τη μορφή νομικής υποχρέωσης αλλά είναι τεχνικής μορφής.
- Συνιστάται να λαμβάνει κατ' επιλογήν μέτρα για την υλοποίηση της συνεχούς βελτίωσης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

6.2. Όροι και ορισμοί

Στο εγχειρίδιο παρουσιάζονται βασικές έννοιες που σχετίζονται με τα πρότυπα AGRO 2. Οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να αναζητήσουν το σύνολο των όρων και των ορισμών τους στο 2^ο Κεφάλαιο κάθε προτύπου.

- Πρότυπο AGRO 2-1
 - **Γεωργική εκμετάλλευση:** Κάθε οντότητα (φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, επιχείρηση ή οργανισμός κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που ανήκει στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα), η οποία δραστηριοποιείται στην παραγωγή ή/και εμπορία γεωργικών προϊόντων, έχει τη δική της λειτουργία και διοίκηση.
 - **Επικεφαλής γεωργικής εκμετάλλευσης:** Το φυσικό πρόσωπο που έχει οριστεί με νόμιμο και αναγνωρισμένο τρόπο να εκτελεί χρέη εκπροσώπου της διοίκησης της γεωργικής εκμετάλλευσης, ειδικά για τη συμμόρφωση με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2.

- **Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος:**
 - Φυσικό πρόσωπο κάτοχος πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ΑΕΙ ειδικότητας Γεωπόνου, εγγεγραμμένο στο μητρώο Γεωργικών Συμβούλων (ΓΣ) του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ για το θεματικό πεδίο που περιλαμβάνει την Ολοκληρωμένη Διαχείριση ή
 - Νομική οντότητα, στην οποία απασχολούνται τουλάχιστον δύο (2) κάτοχοι πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ΑΕΙ ειδικότητας Γεωπόνου, εγγεγραμμένη στο μητρώο Φορέων Παροχής Γεωργικών Συμβουλών (ΦΠΓΣ) του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ για το θεματικό πεδίο που περιλαμβάνει την Ολοκληρωμένη Διαχείριση.
 - **Συνεχής Βελτίωση:** Η διαδικασία αναβάθμισης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης μιας γεωργικής εκμετάλλευσης με σκοπό τη βελτίωση των επιδόσεών της στο πλαίσιο της πολιτικής και των στόχων που έχουν τεθεί.
 - **Ολοκληρωμένη Διαχείριση:** Το σύνολο διαδικασιών και διεργασιών που αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους και παρέχουν τη δυνατότητα σε μια γεωργική εκμετάλλευση να σχεδιάζει και να εφαρμόζει πολιτική που στοχεύει στην παραγωγή ποιοτικών και ασφαλών προϊόντων, με σεβασμό στο περιβάλλον και στόχο την αειφορία.
 - **Επιθεώρηση Ολοκληρωμένης Διαχείρισης:** Είναι η συστηματική και τεκμηριωμένη διαδικασία αντικειμενικής αξιολόγησης μιας γεωργικής εκμετάλλευσης για τη συμμόρφωσή της ως προς τα κριτήρια επιθεώρησης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που έχει θέσει ένας ανεξάρτητος και διαπιστευμένος Οργανισμός Πιστοποίησης αλλά και για τη γνωστοποίηση των ευρημάτων αυτής της επιθεώρησης στον Επικεφαλής της γεωργικής εκμετάλλευσης.
 - **Ιχνηλασιμότητα:** Η ικανότητα να προσδιορίζεται η θέση όπου παρήχθη το προϊόν και το ιστορικό του μετά την παραγωγή, με τη βοήθεια διαδικασιών συγκεκριμένης καταγραφής και ταυτοποίησης.
- Πρότυπο AGRO 2-2
- **Ολοκληρωμένη καταπολέμηση:** Η ορθολογική εφαρμογή συνδυασμένων βιολογικών, βιοτεχνολογικών, χημικών, καλλιεργητικών ή φυτοβελτιωτικών μέτρων, κατά την οποία η χρήση χημικών φυτοπροστατευτικών προϊόντων (ΦΠΠ) περιορίζεται στο απολύτως απαραίτητο προκειμένου να διατηρηθεί ο πληθυσμός των

επιβλαβών οργανισμών σε επίπεδα τέτοια, ώστε να μην προκαλούνται οικονομικά μη αποδεκτές ζημιές ή απώλειες.

- **Ορθή γεωργική πρακτική:** Η ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και η ορθή χρήση των εισροών με σκοπό την εξασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας της γεωργικής εκμετάλλευσης και της αειφορίας του περιβάλλοντος.
- **Πρόγραμμα Βελτίωσης:** Κείμενο που συντάσσεται από τον Επιβλέποντα-Γεωργικό Σύμβουλο για κάθε δραστηριότητα της γεωργικής εκμετάλλευσης. Πρέπει να περιγράφονται: α) οι σκοποί και οι στόχοι, β) οι αρχές λειτουργίας, γ) οι προβλέψεις πρόληψης και αντιμετώπισης κρίσεων, δ) τρόποι παρακολούθησης και μέτρησης της εξέλιξης των μεγεθών, ε) οι διορθωτικές και οι προληπτικές ενέργειες για το χειρισμό μη συμμορφώσεων.

- Πρότυπο AGRO 2-3

- **Πεδίο πιστοποίησης:** Η τυποποίηση/συσκευασία ή/και διάθεση στην αγορά προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που έχουν παραχθεί σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 & 2-2, καθώς και τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες.
- **Συσκευασμένα προϊόντα:** τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά σε επώνυμη και κλειστή συσκευασία, στην οποία αναγράφονται οι επιβαλλόμενες από τη νομοθεσία και άλλες διατάξεις ενδείξεις και της οποίας το άνοιγμα γίνεται μόνο από τον τελικό καταναλωτή με την επισημείωση ότι στην έννοια του όρου καταναλωτής εμπίπτουν και οι πάσης φύσεως μονάδες ομαδικής εστίασης (π.χ. εστιατόρια, νοσοκομεία).
- **Χύμα προϊόντα:** τα προϊόντα που δεν πληρούν τις διατάξεις της ως άνω περίπτωσης, συμπεριλαμβανομένων και των ανοιχτών συσκευασιών (π.χ. τελάρα, δοχεία).

- Πρότυπο AGRO 2-4

- **Πεδίο πιστοποίησης:** Η εκκόκκιση ή/και διάθεση στην αγορά εκκοκκισμένου βάμβακος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που έχει παραχθεί σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 & 2-2, καθώς και τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες.

- Πρότυπο AGRO 2-5

- **Πεδίο πιστοποίησης:** Η μεταποίηση ή/και διάθεση στην αγορά μεταποιημένων προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που έχουν παραχθεί σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 & 2-2, 2-3 ή 2-4, καθώς και τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες.
 - **Μεταποίηση:** Ενέργεια με την οποία τροποποιείται ουσιαστικά το αρχικό προϊόν, συμπεριλαμβανομένης της θερμικής επεξεργασίας, του καπνίσματος, του αλατίσματος, της ωρίμανσης, της αποξήρανσης, του μαριναρίσματος, της εκχύλισης, της ζύμωσης, της εξώθησης ή συνδυασμού αυτών των μεθόδων και της νηματοποίησης.
 - **Μη Μεταποιημένα προϊόντα:** Προϊόντα, που δεν έχουν υποστεί μεταποίηση και τα οποία περιλαμβάνουν τα προϊόντα που έχουν υποστεί διαίρεση, χωρισμό, αποκοπή, κοπή, πολτοποίηση, αποφλοιώση, εκδορά, κονιοποίηση, τεμαχισμό, καθαρισμό, καλλωπισμό, άλεση, αφαίρεση του κελύφους, ψύξη, κατάψυξη, βαθιά κατάψυξη ή απόψυξη.
- Κανονισμός χρήσης σήματος πιστοποίησης και ενδείξεων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης
- **Σήμα Πιστοποίησης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης:** Το κατοχυρωμένο σήμα που εκδίδεται από τον «ΕΛΓΟ – ΔΗΜΗΤΡΑ» και βεβαιώνει ότι τα προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης συμμορφώνονται συστηματικά με τις απαιτήσεις των προτύπων της σειράς AGRO 2 και των σχετικών κατευθυντήριων οδηγιών.

6.3. AGRO 2-1

6.3.1. Γενικά

Το πρότυπο AGRO 2-1 (*Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος - Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή, Μέρος 1: Προδιαγραφή*) καθορίζει τις απαιτήσεις για την οργάνωση και λειτουργία της γεωργικής εκμετάλλευσης, τη συνεχή παρακολούθηση, την ιχνηλασιμότητα, τους εργαστηριακούς ελέγχους των προϊόντων και την εκπαίδευση των παραγωγών.

Η εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης βασίζεται κυρίως στα στάδια που ακολουθούν.

Η διαγραμματική απεικόνιση των απαιτήσεων φαίνεται στα Σχήματα 1, 2.

- 1) Καθορισμός πολιτικής

Η διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης καθορίζει την πολιτική της σχετικά με την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, εξασφαλίζοντας τη δέσμευσή της για τη συμμόρφωσή της με την ισχύουσα νομοθεσία, τις απαιτήσεις εφαρμογής και άλλες ειδικές απαιτήσεις.

2) Προγραμματισμός

Η γεωργική εκμετάλλευση πρέπει να καθορίζει σκοπούς και στόχους, στο πλαίσιο υλοποίησης της πολιτικής της, οι οποίοι να είναι σαφείς, ρεαλιστικοί και μετρήσιμοι.

3) Εφαρμογή και λειτουργία

Η γεωργική εκμετάλλευση καθορίζει πρόγραμμα ενεργειών για την επίτευξη των σκοπών και των στόχων που έχει θέσει, καθορίζοντας τον καταμερισμό αρμοδιοτήτων, τα μέσα και το απαιτούμενο χρονοδιάγραμμα.

4) Έλεγχος

Η γεωργική εκμετάλλευση πρέπει να επιθεωρεί την εφαρμογή των απαιτήσεων σε περιοδική βάση και τουλάχιστον μία φορά ετησίως, προκειμένου να προσδιορίζεται ο βαθμός υιοθέτησης και τήρησής τους.

5) Ανασκόπηση

Η διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης πρέπει να ανασκοπεί της διαδικασίες της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σε τακτά χρονικά διαστήματα (τουλάχιστον μία φορά το έτος) έτσι ώστε να βεβαιώνεται ότι συνεχίζουν να τηρούνται και ότι είναι αποδοτικές και αποτελεσματικές.

6) Συνεχής βελτίωση

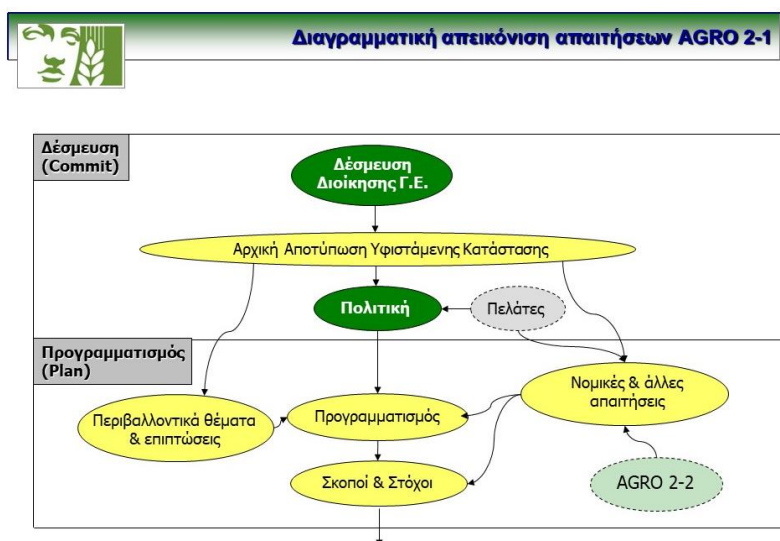
Στο πλαίσιο της βέλτιστης λειτουργίας μιας γεωργικής εκμετάλλευσης, πρέπει να τηρούνται κατάλληλες διαδικασίες και σχέδια διαχείρισης που να υπόκεινται σε συνεχή βελτίωση.

Το πρότυπο AGRO 2-1 δεν θέτει απόλυτες απαιτήσεις για περιβαλλοντικά επιτεύγματα, εκτός από τη δέσμευση της γεωργικής εκμετάλλευσης ότι στην πολιτική της θα περιλαμβάνονται:

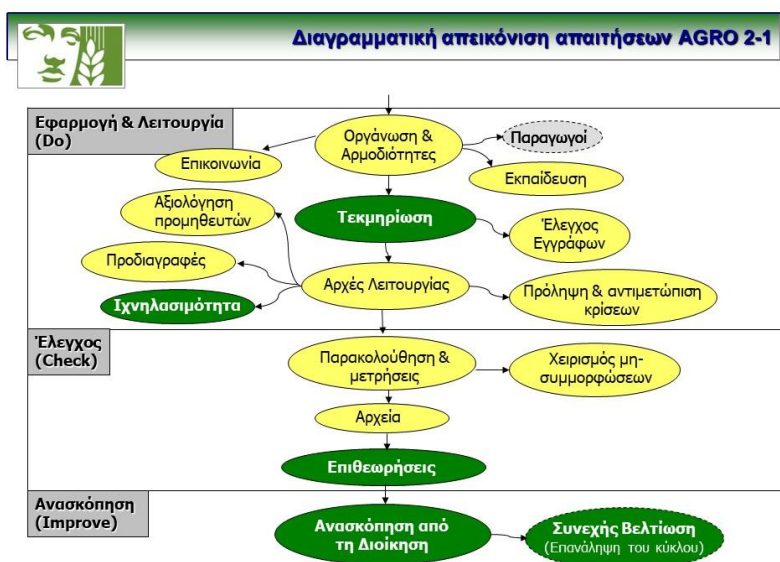
- ✓ Η συμμόρφωση στις νομικές απαιτήσεις
- ✓ Η συνεχής βελτίωση

Το πρότυπο αυτό διευκολύνει τη γεωργική εκμετάλλευση να διαμορφώνει τη δική της πολιτική για το περιβάλλον και την ποιότητα των παραγόμενων γεωργικών προϊόντων, η οποία επιτυγχάνεται μέσω της επίτευξης συγκεκριμένων στόχων και της συμμόρφωσης προς τις υποχρεωτικές και κύριες απαιτήσεις που απορρέουν από την εφαρμογή των αρχών της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Η επίτευξη των στόχων επιτρέπει στη γεωργική εκμετάλλευση: α) να ζητά την επίσημη αναγνώριση για τη συμμόρφωσή της προς τις απαιτήσεις (ώστε να την αξιοποιεί ως μέσο διαβεβαίωσης προς τα ενδιαφερόμενα μέρη επειδή έχει καθιερώσει και εφαρμόζει την Ολοκληρωμένη Διαχείριση και παράγει πιστοποιημένα προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης), β) την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών που εφαρμόσε, ώστε να αναπροσαρμόζει τους στόχους της μέσω της συνεχούς βελτίωσης.

Εικόνα 1. Διαγραμματική απεικόνιση απαιτήσεων AGRO 2-1 (1/2)

Εικόνα 2. Διαγραμματική απεικόνιση απαιτήσεων AGRO 2-1 (2/2)

6.3.2. Απαιτήσεις AGRO 2-1

Η γεωργική εκμετάλλευση που επιθυμεί να ενταχθεί και να διατηρήσει την Ολοκληρωμένη Διαχείριση, πρέπει να ικανοποιεί τις παρακάτω απαιτήσεις:

- **Πολιτική:** Πρέπει η διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης να καθορίζει και να τεκμηριώνει μία πολιτική εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης. Η πολιτική πρέπει να περιλαμβάνει τη δέσμευση για συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία και τους κανονισμούς, τις προδιαγραφές των γεωργικών προϊόντων και τις επιπρόσθετες απαιτήσεις που πιθανώς έχουν ήδη τεθεί.
- **Προγραμματισμός**
 - **Περιβαλλοντικά θέματα:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να εντοπίζει τα περιβαλλοντικά θέματα που την αφορούν και να ενημερώνεται από τις τοπικές, περιφερειακές αρχές, καθώς και από περιβαλλοντικούς και άλλους φορείς.
 - **Νομικές και άλλες απαιτήσεις:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να καθιερώσει και να διατηρεί διαδικασίες για τη συνεχή ενημέρωση σχετικά με τις νομικές απαιτήσεις και την αξιολόγηση και αποδοχή ή μη των διαφόρων απαιτήσεων των πελατών και λοιπών τρίτων.
 - **Σκοποί και στόχοι:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να καθορίζει σκοπούς και επιμέρους στόχους οι οποίοι να περιγράφονται με σαφήνεια, να είναι ρεαλιστικοί και να τεκμηριώνονται.
 - **Πρόγραμμα βελτίωσης:** Πρέπει ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος να συντάσσει και να διατηρεί πρόγραμμα βελτίωσης για την επίτευξη των σκοπών και των επιμέρους στόχων της γεωργικής εκμετάλλευσης. Ο χρονικός ορίζοντας επίτευξης ενός στόχου ορίζεται από μία (1) έως τρεις (3) καλλιεργητικές περιόδους. Το πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει μεταξύ άλλων καταμερισμό αρμοδιοτήτων, τα μέσα για την επίτευξη των στόχων και το χρονοδιάγραμμα για την υλοποίησή τους.
- **Εφαρμογή Προγράμματος Βελτίωσης:**
 - **Οργάνωση και αρμοδιότητες:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να ορίζει τον Επικεφαλής και τον Επιβλέποντα-Γεωργικό Σύμβουλό της για την εφαρμογή των απαιτήσεων της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης. Ο ρόλος του Επιβλέποντα-Γεωργικού Σύμβουλου αφορά στη σύνταξη διαδικασιών, σχεδίων διαχείρισης, προγράμματος βελτίωσης και λοιπών εγγράφων που απαιτεί η εφαρμογή των προτύπων AGRO 2-1 και 2-2, στην τεκμηρίωσή του, στην εσωτερική Επιθεώρηση, στην κατάρτιση των παραγωγών και απασχολούμενων στη γεωργική εκμετάλλευση, στην παρακολούθηση και τήρηση των προδιαγεγραμμένων απαιτήσεων. **Πρέπει, η γεωργική εκμετάλλευση**

να απασχολεί έναν (1) τουλάχιστον Επιβλέποντα-Γεωργικό Σύμβουλο (ΓΣ ή ΦΠΓΣ) μέχρι 200 παραγωγούς (ΓΣ) ή 400 παραγωγούς (ΦΠΓΣ με την ελάχιστη απαιτούμενη δυναμικότητα). Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να ενημερώνει στην έναρξη κάθε καλλιεργητικής περιόδου και να τηρεί αναλυτικό κατάλογο των παραγωγών-μελών της.

- ο **Κατάρτιση απασχολούμενων:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να εντοπίζει τις ανάγκες των απασχολούμενων στη γεωργική εκμετάλλευση για κατάρτιση/επιμόρφωση, οι οποίες θα ικανοποιούνται μέσω της σύνταξης και υλοποίησης ενός εκπαιδευτικού προγράμματος σε ετήσια βάση. Πρέπει κάθε παραγωγός να έχει εκπαιδευτεί τουλάχιστον μία φορά ανά τριετία στα παρακάτω θέματα που αφορούν τη λειτουργία της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, τις καλλιεργητικές φροντίδες (φυτοπροστασία, λίπανση, άρδευση), τη φύλαξη και χρήση φυτοπροστατευτικών προϊόντων και λιπασμάτων, τη χρήση του γεωργικού εξοπλισμού, την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων.
- ο **Επικοινωνία:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί διαδικασίες για την εσωτερική επικοινωνία μεταξύ όλων των εργαζομένων της γεωργικής εκμετάλλευσης, αλλά και την τεκμηρίωση σχετικής επικοινωνίας με εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη.
- ο **Τεκμηρίωση:** Πρέπει να τηρούνται στοιχεία σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή που να περιγράφουν τα σημαντικότερα σημεία της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης και να καθοδηγούν στην παρακολούθηση (μέσω εγγράφων) της λειτουργίας της γεωργικής εκμετάλλευσης. Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να καθιερώσει και να διατηρεί:
 - Εγχειρίδιο: περιλαμβάνει συνοπτική περιγραφή της εκμετάλλευσης και της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης με αναφορές στις Διαδικασίες και στα Σχέδια Διαχείρισης που περιλαμβάνονται.
 - Τις Διαδικασίες/ τα Σχέδια Διαχείρισης/ τις οδηγίες και λοιπά έγγραφα που απαιτούνται για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.
- ο **Καθεστώς χειρισμού εγγράφων:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να καθιερώσει και να διατηρεί διαδικασία για τη σύνταξη και τον έλεγχο όλων των Σχεδίων Διαχείρισης, των Διαδικασιών, των λοιπών εγγράφων και δεδομένων που σχετίζονται με τις απαιτήσεις της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, την περιοδική ανασκόπησή τους και τη διαρκή διαθεσιμότητά τους.

- **Αρχές λειτουργίας της γεωργικής εκμετάλλευσης:** Στο πλαίσιο της βέλτιστης λειτουργίας μιας γεωργικής εκμετάλλευσης, πρέπει να τηρούνται κατάλληλες διαδικασίες και σχέδια διαχείρισης που να αποτυπώνουν τη λειτουργία της, να τεκμηριώνουν τη λήψη ενεργειών για την υλοποίηση της πολιτικής και να υπόκεινται σε συνεχή βελτίωση. Επιπλέον πρέπει να αξιολογούνται οι προμηθευτές, καθώς και οι εισροές που χρησιμοποιούνται και να διενεργούνται έλεγχοι και δοκιμές των παραγόμενων προϊόντων ώστε να αποδεικνύεται η συμμόρφωσή τους με τις απαιτήσεις που έχουν τεθεί.
 - **Πρόληψη και αντιμετώπιση κρίσεων:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί διαδικασίες στο Σχέδιο Διαχείρισης Κρίσης για τον εντοπισμό, την πρόληψη και το χειρισμό ατυχημάτων, που είναι δυνατόν να συμβούν κατά τη λειτουργία της, καθώς και έκτακτων καταστάσεων, που μπορεί να προκληθούν από βιοτικούς (π.χ. επιφυτίες) ή αβιοτικούς παράγοντες (π.χ. καταστρεπτικά καιρικά φαινόμενα, πυρκαγιά, εκτεταμένη ρύπανση κα).
 - **Ιχνηλασιμότητα προϊόντων:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί τεκμηριωμένες διαδικασίες για τον εντοπισμό της προέλευσης ενός προϊόντος από τον τόπο παραγωγής μέχρι την παράδοσή του στον πελάτη. Πρέπει η διαδικασία ιχνηλασιμότητας να καλύπτει τουλάχιστον τα παρακάτω: α) τα αγροτεμάχια κάθε παραγωγού να φέρουν κωδικοποίηση, η οποία να είναι μοναδική για κάθε ένα παραγωγό και για κάθε αγροτεμάχιο του, β) να διασφαλίζει το ξεχωριστό χειρισμό «συμβατικών» προϊόντων και προϊόντων «ολοκληρωμένης διαχείρισης» από το αγροτεμάχιο μέχρι την παράδοση στον πελάτη, γ) να τηρείται σε επίπεδο αγροτεμαχίου μέχρι το στάδιο της συγκομιδής και σε επίπεδο παραγωγού κατά την παράδοση των συγκομισθέντων προϊόντων, δ) για αποφυγή νοθείας των προϊόντων που προέρχονται από την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης με άλλα συμβατικής παραγωγής, πρέπει να πραγματοποιείται και να καταγράφεται προεκτίμηση των ποσοτήτων των προϊόντων που θα παραχθούν ανά αγροτεμάχιο με ποσοστό απόκλισης από τη συγκομισθείσα ποσότητα έως $\pm 20\%$.
- **Έλεγχος, διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες**
- **Παρακολούθηση και μετρήσεις:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί τεκμηριωμένες διαδικασίες για τη μέτρηση/εκτίμηση ή παρακολούθηση των λειτουργιών της, ιδιαίτερα αυτών που έχουν μετρήσιμες σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ή στα παραγόμενα

προϊόντα (πχ βασικές καλλιεργητικές πρακτικές, εισροές όπως πολλαπλασιαστικό υλικό, φυτοπροστατευτικά προϊόντα και λιπάσματα, μετρήσεις εδάφους και φυλλοδιαγνωστικής, κα), έτσι ώστε να μπορεί να τεκμηριωθεί η βελτίωση των επιδόσεων της και του βαθμού συμμόρφωσης προς τους σκοπούς και τους στόχους της, τη σχετική νομοθεσία, τις προδιαγραφές των προϊόντων και τους λοιπούς κανονισμούς.

- **Χειρισμός μη Συμμορφώσεων – Διορθωτικές & προληπτικές ενέργειες:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί διαδικασία διερεύνησης, εντοπισμού και αξιολόγησης μη συμμορφώσεων (που μπορεί να προκύψουν από εσωτερικούς ελέγχους/ επιθεωρήσεις ή εξωτερικές επιθεωρήσεις, παράπονα πελατών ή αστοχίες), υλοποίησης κατάλληλων διορθωτικών ενεργειών, επιβολής κυρώσεων, πρόληψης μελλοντικών μη-συμμορφώσεων και απόσυρση και χειρισμό τυχόν μη συμμορφούμενων προϊόντων.
- **Καταγραφές – αρχεία:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να τηρεί διαδικασία για την καλή διατήρηση όλων των εγγράφων και των άλλων δεδομένων που αποδεικνύουν την καλή λειτουργία και τη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις των προτύπων AGRO 2-1 και 2-2. Πρέπει όλα τα αρχεία να τηρούνται για τρία (3) τουλάχιστον έτη.
- **Εσωτερική Επιθεώρηση:** Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί διαδικασία περιοδικής επιθεώρησης, προκειμένου να προσδιορίζεται ο βαθμός υιοθέτησης και τήρησης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης. Η επιθεώρηση πρέπει να περιλαμβάνει α) Έλεγχο συμμόρφωσης του γραπτού συστήματος διαχείρισης, β) Ετήσιο έλεγχο όλων των συμμετεχόντων παραγωγών και της παραγωγικής διαδικασίας, και γ) Τουλάχιστον μία (1) συνολική επιθεώρηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης ετησίως.
- **Ανασκόπηση από τη Διοίκηση:** Η διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης πρέπει να ανασκοπεί όλες τις διαδικασίες και τα σχέδια διαχείρισης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, σε τακτά χρονικά διαστήματα, για να βεβαιώνεται ότι συνεχίζουν να είναι τα κατάλληλα για τη γεωργική εκμετάλλευση και ότι είναι αποδοτικά και αποτελεσματικά. Πρέπει να γίνεται τουλάχιστον μία (1) ανασκόπηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης ετησίως.

6.4. AGRO 2-2

6.4.1. Γενικά

Το πρότυπο AGRO 2-2 (*Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος - Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή, Μέρος 2: Απαιτήσεις για την εφαρμογή στη φυτική παραγωγή*) εφαρμόζεται πάντα σε συνδυασμό με το AGRO 2-1, στοχεύοντας στη διασφάλιση της ποιότητας, την ασφάλεια των παραγόμενων προϊόντων και την προστασία του περιβάλλοντος. Περιγράφει τις απαιτήσεις για την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σε όλες τις καλλιέργειες φυτικής παραγωγής και έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- απαιτεί την ύπαρξη Επιβλέποντα-Γεωργικού Συμβούλου που θα σχεδιάσει και θα παρακολουθεί την καλλιέργεια και τις ενέργειες των παραγωγών με παροχή οδηγιών, συμβουλών κα.
- περιλαμβάνει όλη την παραγωγική διαδικασία που αφορά στο σύνολο του οικοσυστήματος με το οποίο υπάρχει αλληλεπίδραση.
- έχει δομηθεί σε τρία επίπεδα:
 - την εκπλήρωση όλων των νομικών απαιτήσεων που διέπουν την παραγωγική διαδικασία.
 - την εφαρμογή των κανόνων ορθής γεωργικής πρακτικής.
 - την επιλογή συγκεκριμένων μέτρων για μετρήσιμες δράσεις με στόχο τη συνεχή βελτίωση.

6.4.2. Απαιτήσεις AGRO 2-2

Οι απαιτήσεις του προτύπου AGRO 2-2 αφορούν στην εκπόνηση και στην εφαρμογή Σχεδίων Διαχείρισης σχετικά με τα θέματα που περιγράφονται στην Εικόνα 3.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ	4.1	Πολλαπλασιαστικό Υλικό
	4.2	Γενικές Καλλιεργητικές Φροντίδες
	4.3	Διαχείριση του Εδάφους
	4.4	Παρακολούθηση Μετεωρολογικών Δεδομένων
	4.5	Θρέψη Φυτών (λίπανση)
	4.6	Άρδευση
	4.7	Φυτοπροστασία
	4.8	Συγκομιδή και Μετασυλλεκτικοί Χειρισμοί
	4.9	Διαχείριση Εξοπλισμού & Ενέργειας
	4.10	Διαχείριση Ρύπων & Ανακύκλωση
	4.11	Περιβάλλον - Βιοποικιλότητα
	4.12	Υγεία, Ασφάλεια & Κατάρτιση Εργαζομένων
• ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΤΥΠΟΥ- ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ		

Εικόνα 3. Απαιτήσεις AGRO 2-2

Ειδικότερα:

Πολλαπλασιαστικό υλικό

Συνιστάται να χρησιμοποιούνται υποκείμενα και ποικιλίες (πολυετείς καλλιέργειες) και σπόροι σποράς (ετήσιες καλλιέργειες) με καλή προσαρμοστικότητα στις τοπικές εδαφο-κλιματικές συνθήκες, με σχετική αντοχή σε οικονομικά σημαντικούς και δυσχερώς αντιμετωπίσιμους εχθρούς ή ασθένειες.

Γενικές καλλιεργητικές φροντίδες

Ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος πρέπει να καθορίζει τις γενικές καλλιεργητικές φροντίδες και να παρέχει οδηγίες για αυτές.

Διαχείριση εδάφους

Ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος συντάσσει το σχέδιο διαχείρισης του εδάφους, το οποίο περιλαμβάνει τα περιβαλλοντικά θέματα και τις πιθανές περιβαλλοντικές επιδράσεις (θετικές ή αρνητικές) που σχετίζονται με τον επιλεγμένο τρόπο διαχείρισης. Ο παραγωγός πρέπει να προβαίνει σε ανάλυση του εδάφους (μηχανική σύσταση, pH, οργανική ουσία, θρεπτικά στοιχεία), προκειμένου να αξιολογηθεί η καταλληλότητα

ενός αγροτεμαχίου πριν από την εγκατάσταση της καλλιέργειας. Επιπλέον πρέπει να λαμβάνονται μέτρα με στόχο τη διατήρηση και την αύξηση της οργανικής ουσίας (πχ μικροτεμαχισμός των φυτικών υπολειμμάτων και ενσωμάτωσή τους στο έδαφος, αβανθία ενσωμάτωση των πεσμένων στο έδαφος φύλλων το φθινόπωρο, προσθήκη κοπριάς ζώων, compost από φυτικά υπολείμματα ή άλλα οργανικά υλικά) και της βιολογικής δραστηριότητας του εδάφους. Εφόσον αποδεικνύεται η ανάγκη για μηχανική κατεργασία, πρέπει να αποφεύγεται η βαθιά άροση (>25 cm) του εδάφους, ενώ συνιστάται να εφαρμόζονται καλλιεργητικά μέτρα που μειώνουν τη συμπίεση του εδάφους (πχ να αποφεύγεται η χρήση βαρέων μηχανημάτων κατεργασίας). Σε κάθε περίπτωση πρέπει να εφαρμόζονται τεχνικές διαχείρισης του εδάφους που να περιορίζουν σημαντικά την πιθανότητα διάβρωσης (πχ όργωμα παράλληλα ή διαγώνια και όχι κάθετα προς τις ισοϋψείς, παρατεταμένη κάλυψη του εδάφους με φυτικά υλικά). Συνιστάται να εφαρμόζονται συστήματα αμειψισποράς όσο το δυνατόν περισσότερο, με χρήση χειμερινών φυτών (εξοικονόμηση νερού), κυρίως ψυχανθή, (μειώνει την εφαρμογή αζωτούχων λιπασμάτων), είτε ως κύρια καλλιέργεια είτε ως εδαφική κάλυψη (μειώνει τη διάβρωση). Τέλος, συνιστάται να αποφεύγεται – όπου είναι δυνατόν – η χημική απολύμανση των εδαφών και να προτιμάται η εφαρμογή εναλλακτικών μεθόδων (πχ αμειψισπορά, φύτευση φυτών που διακόπτουν το βιολογικό κύκλο ή μειώνουν τους πληθυσμούς των παθογόνων, κα).

Παρακολούθηση μετεωρολογικών δεδομένων

Πρέπει να παρακολουθούνται τα τρέχοντα μετεωρολογικά δεδομένα (θερμοκρασία, υγρασία κα) από τους πλησιέστερους μετεωρολογικούς σταθμούς.

Θρέψη φυτών (λίπανση)

Η εφαρμογή των λιπασμάτων πρέπει να βασίζεται στον υπολογισμό των απαιτήσεων της καλλιέργειας για θρεπτικά στοιχεία. Οι απαιτήσεις υπολογίζονται ύστερα από την πραγματοποίηση αναλύσεων εδάφους (χημική-μηχανική σύσταση) και, όπου κρίνεται απαραίτητο, φυλλοδιαγνωστική (ειδική μέριμνα απαιτείται κατά τον υπολογισμό των απαραίτητων ποσοτήτων αζώτου – επακόλουθα στην εφαρμογή αζωτούχου λίπανσης – με σημασία να δίδεται στις ευαίσθητες από νιτρορρύπανση περιοχές), καθώς επίσης το είδος της καλλιέργειας και την ηλικία του φυτού. Για το είδος του λιπάσματος πρέπει να λαμβάνονται υπόψη το pH του εδάφους, το είδος της εφαρμογής (βασική, επιφανειακή λίπανση ή διαφυλλικός ψεκασμός), η ανάγκη της καλλιέργειας σε θρεπτικά στοιχεία, τα χαρακτηριστικά του λιπάσματος (διαλυτότητα, ρυθμός αποδέσμευσης θρεπτικών στοιχείων, σύσταση). Όλα τα στοιχεία σχετικά με τις εφαρμογές λιπασμάτων στο έδαφος ή στο φύλλωμα πρέπει να καταγράφονται και να φυλάσσονται σε αρχεία εφαρμογής. Επιπλέον, πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά, ο

τύπος λιπάσματος και ο χρόνος εφαρμογής, ώστε να επιτυγχάνεται η μέγιστη θετική επίδραση στην καλλιέργεια αλλά και οι μικρότερες απώλειες θρεπτικών στοιχείων (πχ συνιστάται η γραμμική εφαρμογή στις σκαλιστικές καλλιέργειες και, όπου είναι δυνατόν, η υδρολίπανση). Η γεωργική εκμετάλλευση υποχρεούται να συμβάλλει στη μη υπέρβαση των εθνικών ή διεθνών ορίων ως προς τη συγκέντρωση φωσφορικών ή νιτρικών αλάτων στα υπόγεια και επιφανειακά νερά. Οι λιπασματοδιανομείς πρέπει να επιλέγονται με βάση την καταλληλότητα για τη συγκεκριμένη χρήση και να διατηρούνται σε καλή κατάσταση για την ομοιομορφία εφαρμογής των λιπασμάτων. Η αποθήκευση των λιπασμάτων πρέπει να γίνεται σε χώρους με κατάλληλες συνθήκες (πχ προστατευμένα από καιρικά φαινόμενα) και κατά προτίμηση σε χώρους διαφορετικούς από εκείνους που αποθηκεύονται τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα (ΦΠΠ) και το πολλαπλασιαστικό υλικό. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται κατά την εφαρμογή της οργανικής λίπανσης και ιδιαίτερα της εφαρμογής μη τυποποιημένων οργανικών λιπασμάτων, μη επεξεργασμένων λυμάτων ή υγρών αποβλήτων, για την αποφυγή της ρύπανσης και της μόλυνσης του περιβάλλοντος.

Άρδευση

Οι απαιτήσεις σε νερό πρέπει να προσδιορίζονται με βάση το είδος της καλλιέργειας, το ανάγλυφο της περιοχής, τον τύπο του εδάφους και τις λοιπές συνθήκες του περιβάλλοντος (εξάτμιση, διαπνοή, κα). Για να είναι πιο αποτελεσματική η εφαρμογή της άρδευσης, ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος θα πρέπει να παρακολουθεί τις μετεωρολογικές προβλέψεις που αφορούν τη βροχόπτωση στην περιοχή ενδιαφέροντος. Η μέθοδος και ο χρόνος άρδευσης θα πρέπει να επιλέγονται με βάση το κόστος και την αποτελεσματικότητα αξιοποίησης του νερού. Ειδικότερα, συνιστάται η στάγδην άρδευση (γενικά), η άρδευση με αυλάκια (όπου υπάρχουν κατάλληλα αρδευτικά δίκτυα και καλώς ισοπεδωμένοι αγροί), ενώ πρέπει να αποφεύγεται η μέθοδος της κατάκλυσης (έχει το μεγαλύτερο συντελεστή απώλειας νερού, προκαλεί ασφυξία στο ριζικό σύστημα/ διάβρωση του εδάφους/ έκπλυση θρεπτικών στοιχείων/ εξάπλωση ορισμένων ασθενειών). Συνιστάται η άρδευση να γίνεται κατά τη διάρκεια της νύχτας. Προσοχή θα πρέπει να δίνεται στην ποιότητα του αρδευτικού νερού, πχ το νερό που προέρχεται από γεώτρηση θα πρέπει να εξετάζεται για την καταλληλότητά του, ενώ θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η περιεκτικότητα του αρδευτικού νερού σε νιτρικά άλατα και σε κάθε περίπτωση είναι απαγορευτική η χρήση νερών υπονόμων ή αποστραγγιστικών δικτύων. Παράλληλα, θα πρέπει να αποφεύγεται η άσκοπη άρδευση και η γεωργική εκμετάλλευση να εναρμονίζει τη διαχείριση των υδατικών πόρων με το εθνικό σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της ερημοποίησης, στις ζώνες υφαλμύρισης, αρνητικού υδατικού ισοζυγίου και υψηλού δυναμικού διάβρωσης. Τέλος, πρέπει όλοι οι παραγωγοί να τηρούν ημερολόγιο

άρδευσης, όπου θα καταγράφεται η ποσότητα νερού, ο τρόπος και ο χρόνος άρδευσης ανά αγροτεμάχιο.

Φυτοπροστασία

Συνιστάται να επιλέγονται και να εφαρμόζονται τα καταλληλότερα μέτρα ή μέσα φυτοπροστασίας, με σκοπό την προστασία της καλλιέργειας, του περιβάλλοντος και την ασφάλεια του χρήστη. Πρέπει η προστασία των καλλιεργειών από εχθρούς, ασθένειες και ζιζάνια να επιτυγχάνεται με την ελάχιστη χρήση εγκεκριμένων ΦΠΠ (μείωση αριθμού επεμβάσεων) και ειδικότερα εκείνων που έχουν τη μέγιστη αποτελεσματικότητα για τον οργανισμό-στόχο με τη μικρότερη δυσμενή επίδραση στο περιβάλλον (σε οργανισμούς μη στόχους, χειριστές, καταναλωτές, μέλισσες, ωφέλιμα αρθρόποδα, πτηνά, ψάρια κα, μικρός βαθμός έκπλυσης στα νερά και ταχύς ρυθμός αποδόμησης), έχοντας ως προτεραιότητα τις μη χημικές (καλλιεργητικά, μηχανικά και βιολογικά μέσα) επεμβάσεις. Για την επιλογή των ΦΠΠ θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κριτήρια όπως (ενδεικτικά) η αποτελεσματικότητα, ο τρόπος και το φάσμα δράσης, το είδος της ασθένειας, το κόστος, η ευκολία εφαρμογής, η υπολειμματική δράση, τυχόν επίδραση σε επόμενη καλλιέργεια κα. Ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος πρέπει να δίνει προς τους παραγωγούς/χειριστές ψεκαστικών μηχανημάτων συγκεκριμένες γραπτές οδηγίες για κάθε εφαρμογή, οι οποίες θα περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστο: το στόχο, το είδος του ΦΠΠ (δραστική ουσία), το χρόνο εφαρμογής, τη δόση, τον όγκο του ψεκαστικού υγρού, τη συνδυαστικότητα με άλλα ΦΠΠ και το χρόνο αναμονής πριν τη συγκομιδή. Για κάθε εφαρμογή ΦΠΠ ο κάθε παραγωγός θα πρέπει να καταγράφει τα: α) αγροτεμάχιο, β) ημερομηνία και ώρα εφαρμογής, γ) στόχο και αιτιολογία εφαρμογής, δ) εμπορική ονομασία, είδος, συγκέντρωση και συνολική ποσότητα του κάθε ΦΠΠ (αν έγινε μίγμα) ή άλλου μέσου, ε) όγκο ψεκαστικού υγρού που χρησιμοποιήθηκε, στ) τύπος ψεκαστικού μηχανήματος, είδος ακροφυσίου, πίεση ψεκασμού, μέση ταχύτητα κατά τον ψεκασμό, όνομα του χειριστή του ψεκαστικού μηχανήματος, ζ) χρόνο αναμονής πριν τη συγκομιδή. Κατά τη χρήση ΦΠΠ πρέπει να τηρούνται τα μέσα προστασίας που προβλέπονται στις οδηγίες που δίνονται από τον Επιβλέποντα-Γεωργικό Σύμβουλο. Μεταξύ άλλων, υποχρεούται το προσωπικό, συμπεριλαμβανομένων και των υπεργολάβων που χειρίζονται μηχανήματα ψεκασμού ή εφαρμόζουν ΦΠΠ, να αποδεικνύει την ικανότητα και τις γνώσεις του με πιστοποιητικά επαγγελματία χρήστη ή σχετική εκπαίδευση (όπως προβλέπεται στην ισχύουσα νομοθεσία) για ασφαλή και ορθή χρήση ΦΠΠ. Η συγκομιδή των προϊόντων θα πρέπει να γίνεται μετά την προβλεπόμενη ημερομηνία ανά σκεύασμα, όπως αναγράφεται στην ετικέτα του. Είναι απαραίτητη η διενέργεια δειγματοληψίας για έλεγχο υπολειμμάτων ΦΠΠ στο προϊόν. Για την επιλογή δείγματος πρέπει να λαμβάνονται υπόψη (κατ' ελάχιστον) α) η καλλιεργούμενη έκταση και ο χρόνος

συγκομιδής κάθε ποικιλίας, β) οι καλλιέργειες που γειτνιάζουν με τα αγροτεμάχια της εκμετάλλευσης και οι εφαρμογές ΦΠΠ σε αυτές, γ) οι δραστικές ουσίες προς έλεγχο, δ) ενδεχόμενο ιστορικό μη συμμόρφωσης, ε) τυχόν παράπονα/καταγγελίες. Η συχνότητα των δειγματοληψιών καθορίζεται από την πιθανότητα να βρεθούν υπολείμματα σε συγκεντρώσεις μεγαλύτερες από τα Ανώτατα Όρια Υπολειμμάτων (Maximum residue limits, MRLs). Οι αναλύσεις θα πρέπει να γίνονται σε διαπιστευμένο εργαστήριο. Ο συνολικός αριθμός αναλύσεων προκύπτει ύστερα από ανάλυση επικινδυνότητας και είναι τουλάχιστον ίσος με την τετραγωνική ρίζα του αριθμού των παραγωγών της γεωργικής εκμετάλλευσης ανά καλλιέργεια (προβλέπεται εξαίρεση του ελάχιστου αυτού αριθμού αναλύσεων, σε καλλιέργειες όπου δεν υπάρχουν νομοθετικά θεσπισμένα MRLs). Πρέπει να διασφαλίζεται η λήψη κατάλληλων χειρισμών ανάκλησης ή καταστροφής των προϊόντων με υπολείμματα ΦΠΠ που υπερβαίνουν τα επίπεδα MRLs. Τα μέσα εφαρμογής ΦΠΠ θα πρέπει να διατηρούνται σε καλή κατάσταση, να ελέγχονται και να συντηρούνται επαρκώς (μία φορά το χρόνο τουλάχιστον). Τα ΦΠΠ πρέπει να φυλάσσονται σε κατάλληλους χώρους (πυρασφαλείς, μακριά από τρόφιμα, σπόρους, ζωοτροφές, επαρκώς αεριζόμενους και φωτιζόμενους) και να γίνεται συνεπής καταγραφή τους. Η γεωργική εκμετάλλευση πρέπει να λαμβάνει μέτρα διαχείρισης (καθαρισμός/απόρριψη/καταστροφή) του πλεονάσματος ψεκαστικού υγρού, των κενών συσκευασίας ΦΠΠ, καθώς και των ληγμένων ΦΠΠ.

Συγκομιδή και μετασυλλεκτικοί χειρισμοί

Πρέπει ο τρόπος και ο χρόνος συγκομιδής να συμβάλλουν στην ποιότητα του παραγόμενου προϊόντος, πχ να λαμβάνονται μέτρα υγιεινής ώστε να αποφεύγεται η μόλυνσή του. Ειδικά για την καλλιέργεια βάμβακος θα πρέπει να εξασφαλίζονται οι απαιτήσεις υγρασίας (συγκομιδή σε μέρα που επικρατούν ξηρικές συνθήκες) και χαμηλής περιεκτικότητας σε ξένες ύλες (αποφυγή χρήσης μηχανών stripper) για την παράδοση του στο εκκοκκιστήριο. Μετά τη συγκομιδή πρέπει το πλύσιμο των προϊόντων (όπου απαιτείται) να γίνεται με πόσιμο νερό, να ελαχιστοποιούνται οι χημικές επεμβάσεις και να απολυμαίνονται τα μέσα μεταφοράς ενώ οι αποθήκες σε κάθε περίπτωση πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις αποθήκευσης των προϊόντων. Συνολικά, θα πρέπει να τεκμηριώνεται η ιχνηλασιμότητα του προϊόντος και να υπάρχει η δυνατότητα σύνδεσής με συγκεκριμένο ή συγκεκριμένους παραγωγούς, κατά τη συγκομιδή (χρόνος και ποσότητα που συγκομίζεται), τη χρήση χημικών μέσων μετά τη συγκομιδή (θέση εφαρμογής, ημερομηνία, είδος και ποσότητα χημικού σκευάσματος κ) και την αποθήκευση των προϊόντων.

Διαχείριση εξοπλισμού και ενέργειας

Πρέπει η γεωργική εκμετάλλευση να διατηρεί αρχεία του βασικού εξοπλισμού και των εγκαταστάσεων της (μηχανήματα, εργαλεία, λιπασματοδιανομείς, κ.α.) και της συντήρησής του (πρέπει να διενεργείται τουλάχιστον μια φορά ετησίως). Παράλληλα, θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για την ορθή λειτουργία και διαχείρισή τους (πχ ανακύκλωση λιπαντικών, περιορισμός αριθμός περασμάτων με σκαπτικά εργαλεία, αποφυγή χρήσης βαρέων μηχανημάτων) με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας και τη μείωση άλλων περιβαλλοντικών επιπτώσεων (συμπίεση, διάβρωση εδάφους).

Διαχείριση ρύπων και ανακύκλωση

Πρέπει να σχεδιάζεται και να εκτελείται ένα πρόγραμμα εντοπισμού και διαχείρισης πιθανών ρύπων, πηγών ρύπανσης και πηγών μόλυνσης της γεωργικής εκμετάλλευσης.

Περιβάλλον – Βιοποικιλότητα

Πρέπει ο Επιβλέπων-Γεωργικός Σύμβουλος να συντάσσει σχέδιο διαχείρισης περιβάλλοντος, για τις επιδράσεις της γεωργικής δραστηριότητας στο περιβάλλον και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στοχεύοντας στη μικρότερη δυνατή επιβάρυνση τους.

Υγεία, ασφάλεια και κατάρτιση εργαζομένων

Η γεωργική εκμετάλλευση πρέπει να λαμβάνει μέτρα για τη διασφάλιση των κανόνων υγιεινής (πχ ύπαρξη κάδων απορριμμάτων, τουαλέτες που να διατηρούνται καθαρές κ), οι εργαζόμενοι που χρησιμοποιούν ΦΠΠ ή/και μηχανήματα να έχουν καταρτιστεί για τον ασφαλή χειρισμό, τη συντήρηση και την αποθήκευσή τους, καθώς και να είναι κατηρτισμένοι σε θέματα πρώτων βοηθειών.

6.5. AGRO 2-3

Το πρότυπο AGRO 2-3 (*Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος - Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή, Μέρος 3: Απαιτήσεις για την τυποποίηση/ συσκευασία ή/και διάθεση στην αγορά προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης*) περιγράφει τις απαιτήσεις ως προς τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται οι επιχειρήσεις που παραλαμβάνουν προϊόντα που έχουν παραχθεί σύμφωνα με τους κανόνες της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, προκειμένου να τυποποιήσουν/ συσκευάσουν και να τα διαθέσουν στην αγορά ως προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Οι απαιτήσεις αυτές βασίζονται:

- στην τήρηση της ιχνηλασιμότητας των προϊόντων (τα οποία έχουν παραχθεί σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2) από την παραλαβή τους στην

επιχείρηση, τη διαδικασία τυποποίησης/συσκευασίας μέχρι την παραγωγή και διάθεσή τους ως τελικά προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

- στην αποφυγή επιμόλυνσης και υποβάθμισης της ποιότητας των προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σε όλη την παραγωγική διαδικασία και τους χειρισμούς της επιχείρησης.

Κάθε επιχείρηση που διαχειρίζεται προϊόντα που ανήκουν στην κατηγορία των τροφίμων και ζωοτροφών, υποχρεούται να τηρεί τις απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας των προϊόντων της στο πλαίσιο εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας. Συνιστάται επίσης η εφαρμογή και πιστοποίηση Συστήματος Διαχείρισης της ασφάλειας τροφίμων βάσει του προτύπου ISO 22000 ή άλλων σχετικών προτύπων που εφαρμόζονται διεθνώς.

Παράλληλα, η επιχείρηση πρέπει να πραγματοποιεί ετήσιους δειγματοληπτικούς ελέγχους υπολειμμάτων ΦΠΠ σε τελικά προϊόντα, οι αναλύσεις να πραγματοποιούνται σε διαπιστευμένα εργαστήρια και τα αποτελέσματα των ελέγχων να τηρούνται σε αρχεία.

Στην περίπτωση που στην επιχείρηση γίνεται τυποποίηση/συσκευασία προϊόντων εκτός Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, αυτή πρέπει να γίνεται σε διαφορετικό χώρο είτε σε διαφορετικές ώρες ή/και ημέρες λειτουργίας της.

Εξάλλου, η επιχείρηση θα πρέπει να μεριμνά για την καταγραφή των κάτωθι στοιχείων επί της συσκευασίας των προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης:

- Την επωνυμία ή τον διακριτικό τίτλο φορέα πιστοποίησης,
- Την ένδειξη «Προϊόν Ολοκληρωμένης Διαχείρισης» (προαιρετικά),
- Το Σήμα Πιστοποίησης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης,
- Τα στοιχεία παρτίδας του τελικού προϊόντος.

Τέλος, η επιχείρηση θα πρέπει να λαμβάνει **μέριμνα για την υγεία, την ασφάλεια και την κατάρτιση/επιμόρφωση** των εργαζομένων της.

6.6. AGRO 2-4

Το πρότυπο AGRO 2-4 (*Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος - Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή, Μέρος 4: Απαιτήσεις για την εκκόκκιση ή/και διάθεση στην αγορά εκκοκκισμένου βάμβακος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης*) περιγράφει τις απαιτήσεις στις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται οι επιχειρήσεις που παραλαμβάνουν βαμβάκι που έχει παραχθεί σύμφωνα με τους κανόνες της

Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, προκειμένου να το εκκοκκίσουν και να το διαθέσουν στην αγορά ως προϊόν Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Οι απαιτήσεις αυτές βασίζονται:

- στην τήρηση της ιχνηλασιμότητας, από την παραλαβή του σύσπορου βαμβακιού, τη διαδικασία εκκόκκισής του μέχρι την παραγωγή και διάθεση του εκκοκκισμένου βαμβακιού (ίνα) ως τελικό προϊόν Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.
- στην αποφυγή υποβάθμισης της ποιότητας του σε όλη την παραγωγική διαδικασία και τους χειρισμούς της επιχείρησης (πχ αποθήκευση, ξήρανση πριν την εκκόκκιση, κα).

Ειδικότερα, όσον αφορά τις **απαιτήσεις για την παραλαβή πρώτων υλών**, το σύσπορο βαμβάκι Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που πρόκειται να εκκοκκιστεί θα πρέπει:

1. να προέρχεται από πιστοποιημένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2.
2. να έχει μεταφερθεί στην επιχείρηση με κατάλληλες συνθήκες, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η αποφυγή υποβάθμισης της ποιότητάς του.
3. να συνοδεύεται από έγγραφα και παραστατικά που να βεβαιώνουν την προέλευσή του και την τήρηση της ιχνηλασιμότητας.
4. να έχει υγρασία μικρότερη από 13% και περιεκτικότητα σε ξένες ύλες μικρότερη από 7%.

Όσον αφορά στην **τήρηση της ιχνηλασιμότητας**, θα πρέπει η επιχείρηση να τηρεί αρχείο που αφορά στους προμηθευτές σύσπορου βαμβακιού Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, στις εισερχόμενες ποσότητες, στην κίνηση των προϊόντων σ' όλα τα στάδια των παραγωγικών διαδικασιών εντός της επιχείρησης, τους αποδέκτες και τον προορισμό των εξερχόμενων ποσοτήτων των τελικών προϊόντων, καθώς και τη σχέση μεταξύ κάθε παρτίδας εισροών αρχικών προϊόντων και κάθε παρτίδας εκροών τελικών προϊόντων.

Επιπλέον, η επιχείρηση θα πρέπει να λαμβάνει **μέριμνα για την υγεία, την ασφάλεια και την κατάρτιση/επιμόρφωση** των εργαζομένων της.

6.6.1. Better Cotton Initiative, BCI (Πρωτοβουλία για Καλύτερο Βαμβάκι)

Το Better Cotton Initiative, (Πρωτοβουλία για Καλύτερο Βαμβάκι BCI) αποτελεί ένα ανεξάρτητο διεθνές μη κερδοσκοπικό οργανισμό που ιδρύθηκε το 2009, και σήμερα αποτελεί το μεγαλύτερο πρόγραμμα αειφόρου καλλιέργειας βάμβακος παγκοσμίως.

Οι παραγωγοί που εντάσσονται στο πρόγραμμα εκπαιδεύονται στην αποδοτική χρήση του αρδευτικού νερού, τη μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων, τη διασφάλιση της καλής υγείας του εδάφους, την προστασία των φυσικών οικοσυστημάτων και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας, την ελαχιστοποίηση του αντίκτυπου των επιζήμιων γεωργικών πρακτικών, τη διασφάλιση της ποιότητας της ίνας, και την εφαρμογή των αρχών 'Αξιοπρεπούς Εργασίας' (σεβασμός των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και των δικαιωμάτων των εργαζομένων αναφορικά με τους όρους ασφάλειας και αμοιβής της εργασίας).

Συνεπώς, το πρότυπο BCI είναι μια ολιστική προσέγγιση της καλλιέργειας βάμβακος, καλύπτοντας και τους τρεις πυλώνες αειφορίας, ήτοι το περιβάλλον, την κοινωνία, και την οικονομία. Το σύστημα είναι σχεδιασμένο να διασφαλίζει την εξαργύρωση των ορθών γεωργικών πρακτικών και να ενθαρρύνει την κλιμάκωση της συλλογικής δράσης των μελών/εμπλεκόμενων φορέων προς την καθιέρωση του παραγόμενου προϊόντος ως κυρίαρχου βιώσιμου εμπορεύματος.

Ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, στοχεύοντας i) στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του εγχώριου πιστοποιημένου βαμβακιού ολοκληρωμένης διαχείρισης, ii) στην προώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης καλλιέργειας του, και iii) στην κάλυψη της διαρκώς αυξανόμενης ζήτησης της παγκόσμιας κοινότητας για την ιχνηλασιμότητα των πρώτων υλών, προέβη σε συγκριτική αξιολόγηση (benchmarking) των προτύπων AGRO-2, έναντι των προδιαγραφών BCI. Με την επίτευξη της στρατηγικής αυτής συμφωνίας (κατοχύρωση της ισοδυναμίας των προτύπων) το ελληνικό – πιστοποιημένο κατά AGRO 2 – βαμβάκι αναγνωρίζεται πλέον στις διεθνείς αγορές ως BCI βαμβάκι. Μέσω της συμφωνίας επιδιώκεται:

- Η ανάδειξη της ποιότητας του βαμβακιού.
- Η εξωστρέφεια και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του κλάδου (παραγωγοί/ γεωργικές εκμεταλλεύσεις, εκκοκκιστήρια, κλωστήρια, κα) στις διεθνείς αγορές, διευκολύνοντας την επίτευξη των εμπορικών τους στόχων.
- Η προστασία του περιβάλλοντος και η εμπέδωση της κοινωνικής ευθύνης.

Παράλληλα, ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, με τη χρήση του πληροφοριακού συστήματος i-AGRO, βελτίωσε την επίβλεψη της αλυσίδας πιστοποίησης μέσω συνεχούς

παρακολούθησης των μετρήσιμων αποτελεσμάτων και την πραγματοποίηση στοχευμένων παρεμβάσεων.

Πρέπει να τονιστεί, πως ήδη μεγάλοι οίκοι του εξωτερικού έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για την προμήθεια ελληνικού βαμβακιού πιστοποιημένου κατά AGRO 2-BCI, γεγονός που τεκμηριώνει τις νέες προοπτικές προώθησης των πιστοποιημένων προϊόντων σε αγορές υψηλών απαιτήσεων και κατ' επέκταση την προστιθέμενη αξία συμμετοχής στην πιστοποίηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

6.7. AGRO 2-5

Το πρότυπο AGRO 2-5 (*Διαχείριση Αγροτικού Περιβάλλοντος - Ολοκληρωμένη Διαχείριση στη Γεωργική Παραγωγή, Μέρος 5: Απαιτήσεις για τη μεταποίηση ή/και διάθεση στην αγορά μεταποιημένων προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης*) περιγράφει τις απαιτήσεις ως προς τις οποίες πρέπει να συμμορφώνονται οι επιχειρήσεις που παραλαμβάνουν προϊόντα που έχουν παραχθεί σύμφωνα με τους κανόνες της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, προκειμένου να τα μεταποιήσουν και να τα διαθέσουν στην αγορά ως προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Οι απαιτήσεις αυτές βασίζονται:

- Στην τήρηση της ιχνηλασιμότητας των προϊόντων (τα οποία έχουν παραχθεί σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2, 2-3 ή 2-4) από την παραλαβή τους στην επιχείρηση, τη διαδικασία μεταποίησής τους μέχρι την παραγωγή και διάθεσή τους ως τελικά προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.
- Στην αποφυγή επιμόλυνσης και υποβάθμισης της ποιότητας των προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σε όλη την παραγωγική διαδικασία και τους χειρισμούς της επιχείρησης.

Ειδικότερα, όσον αφορά τις **απαιτήσεις για την παραλαβή πρώτων υλών**, θα πρέπει:

1. Να προέρχονται από πιστοποιημένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις/επιχειρήσεις σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2 ή 2-3 ή 2-4.
2. Η μεταφορά τους στην επιχείρηση να διασφαλίζει την αποφυγή υποβάθμισης της ποιότητάς τους.
3. Να συνοδεύονται από παραστατικά που βεβαιώνουν την προέλευσή τους και την τήρηση της ιχνηλασιμότητάς τους.

Η επιχείρηση θα πρέπει να τηρεί υποχρεωτικά όλες τις νομικές απαιτήσεις που αφορούν τη λειτουργία της, την προστασία του περιβάλλοντος, την υγιεινή και την ασφάλεια των προϊόντων της, ενώ συνιστάται η εφαρμογή και πιστοποίηση

Συστήματος Διαχείρισης της ασφάλειας τροφίμων βάσει του προτύπου ISO 22000 ή άλλων σχετικών προτύπων που εφαρμόζονται διεθνώς.

Βασική μέριμνα κατά τη **διαδικασίας μεταποίησης** θα πρέπει να είναι η εφαρμογή πρακτικών (χειρισμοί πριν τη συσκευασία όπως αποθήκευση, πλύσιμο, ωρίμανση, συσκευασία και υλικά που χρησιμοποιούνται) που συντελούν στην ασφάλεια και την αποφυγή υποβάθμισης της ποιότητας των προϊόντων, σύμφωνα πάντα με την ισχύουσα νομοθεσία., Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να εξασφαλίζεται επιπρόσθετα η σωστή καθαριότητα, η απολύμανση και η συντήρηση των κτιριακών **εγκαταστάσεων, των μέσων και των εξοπλισμών** που χρησιμοποιεί η επιχείρηση.

Για την **τήρηση της ιχνηλασιμότητας**, θα πρέπει η επιχείρηση να διασφαλίζει διαρκώς 1) τον έλεγχο της ταυτότητας των εισερχόμενων προϊόντων, 2) τη συνέχεια της ιχνηλασιμότητάς σε όλα τα στάδια ενδιάμεσων παραγωγικών διαδικασιών/ χειρισμών και 3) τον έλεγχο της ταυτότητας των εξερχόμενων προϊόντων, διατηρώντας τη δυνατότητα ανάστροφης επιβεβαίωσης της ιχνηλασιμότητας. Ειδικά για τη σύνθεση του μεταποιημένου προϊόντος, θα πρέπει:

- Να παράγεται από προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, ώστε στη σύσταση του τελικού προϊόντος να συμμετέχουν κατά ποσοστό τουλάχιστον 80% κατά βάρος (δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του βάρους το προστιθέμενο νερό, ζάχαρη ή διαλύματα σακχάρων ή άλλων γλυκαντικών ουσιών και μαγειρικό αλάτι)
- Ειδικά στην περίπτωση τροφίμων το πρωταρχικό συστατικό του τελικού προϊόντος, εφόσον αυτό υπάρχει, πρέπει να είναι 100% Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.

Αναφορικά με την **επισήμανση των μεταποιημένων προϊόντων**, πρέπει να τηρούνται οι απαιτήσεις που περιγράφονται στον Κανονισμό Χρήσης Σήματος και Ένδειξης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, και να αναγράφονται επί της συσκευασίας όλα τα προβλεπόμενα στοιχεία και τα στοιχεία παρτίδας αυτού.

Επιπλέον, η επιχείρηση πρέπει να τηρεί διαδικασία **διαχείρισης κρίσεων** για τον εντοπισμό, την πρόληψη και το χειρισμό ατυχημάτων, και πιθανών έκτακτων καταστάσεων που είναι δυνατόν να συμβούν κατά τη λειτουργία της. Επίσης, είναι σημαντική η διαδικασία περιοδικής **εσωτερικής επιθεώρησης**, ώστε να προσδιορίζεται ο βαθμός υιοθέτησης και τήρησης των απαιτήσεων του παρόντος προτύπου. Τέλος, η επιχείρηση θα πρέπει να λαμβάνει **μέριμνα για την υγεία, την ασφάλεια και την κατάρτιση/επιμόρφωση** των εργαζομένων της.

Συνολικά, μέσω της εφαρμογής του νέου προτύπου AGRO 2-5, θα μπορεί η πιστοποίηση να φτάνει μέχρι την τελική συσκευασία μεταποιημένων προϊόντων όπως το κρασί, το λάδι, η κομπόστα, ο πελτές, προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας, κα.

7. Πληροφοριακό Σύστημα i-AGRO

Το i-AGRO είναι ένα νέο πληροφοριακό σύστημα για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση, το οποίο στοχεύει στην αναβάθμιση της λειτουργίας του μηχανισμού ελέγχου και πιστοποίησης, ενισχύοντας τη διαφάνεια όλων των διαδικασιών και διευκολύνοντας την απλή και αποτελεσματική καταχώρηση και διαχείριση δεδομένων.

Το ψηφιακό αυτό «εργαλείο» επιτρέπει την ηλεκτρονική παρακολούθηση δεδομένων εφαρμογής και πιστοποίησης που τηρούνται από κάθε πιστοποιημένη κατά AGRO 2 γεωργική εκμετάλλευση, επιχειρήσεις τυποποίησης/συσκευασίας, εκκοκκιστήρια βαμβακιού, επιχειρήσεις μεταποίησης. Επιπλέον περιέχει πληροφορίες σχετικά με την επιθεώρηση, τη δειγματοληψία και τα ευρήματα από τους εγκεκριμένους Οργανισμούς Πιστοποίησης και τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, παρέχοντας τη δυνατότητα εξαγωγής στατιστικών και άλλων στοιχείων βάσει αναζήτησης με συγκεκριμένα κριτήρια.

Μέσω του i-AGRO έχουν σχεδιαστεί και χρησιμοποιούνται κοινές εκθέσεις επιθεωρήσεων, λίστες ελέγχου, πιστοποιητικά και άλλα έγγραφα, βελτιώνοντας με τον τρόπο αυτό τις διαδικασίες εποπτείας και διασφαλίζοντας την ισότιμη εφαρμογή των διαδικασιών από όλους τους εμπλεκόμενους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το σύστημα υποστηρίζεται παράλληλα από τη λειτουργία μιας νέας καινοτόμου εφαρμογής για κινητά τηλέφωνα (smart phones), με το όνομα «i-AGROapp» με την οποία επιτυγχάνεται η καταγραφή (αγροτεμάχιο, εγκατάσταση) σε πραγματικό χρόνο όλων των επιθεωρήσεων των Φορέων Πιστοποίησης. Με την επεξεργασία των σχετικών δεδομένων, είναι δυνατή η παρουσίαση αποτελεσμάτων μέσω σύγχρονων τεχνολογιών (Γεωγραφικά Πληροφοριακά Συστήματα/ GIS), με τρόπο που εξασφαλίζει και ενισχύει την αξιοπιστία του μηχανισμού ελέγχου και πιστοποίησης.

8. Πιστοποίηση Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Η εγγυημένη πληροφόρηση του καταναλωτή και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των προϊόντων επιτυγχάνεται μέσω της πιστοποίησης τους ως προς αμοιβαία αναγνωρίσιμες προδιαγραφές-πρότυπα και της ελεγχόμενης χρήσης έγκυρων και

αναγνωρισμένων σημάτων, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιγράφονται στον σχετικό κανονισμό χρήσης σημάτων του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.

Η πιστοποίηση διενεργείται από αναγνωρισμένους ιδιωτικούς Φορείς Πιστοποίησης. Η αναγνώριση τους προϋποθέτει την εφαρμογή διαφόρων απαιτήσεων που περιγράφονται στις Κατευθυντήριες Οδηγίες για την πιστοποίηση των προτύπων της σειράς AGRO 2 και στην Κοινή Υπουργική Απόφαση 267623/2007 (ΦΕΚ Β' 1723/29.08.2007), όπως τροποποιούνται και ισχύουν. Οι εν λόγω οδηγίες στοχεύουν στην ενιαία και ομοιόμορφη εφαρμογή των εν λόγω απαιτήσεων από τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, τους Φορείς Πιστοποίησης, τους Φορείς Διαπίστευσης, τις αρμόδιες αρχές και γενικά όλους τους εμπλεκόμενους με το εν λόγω αντικείμενο.

Οι Φορείς Πιστοποίησης επιβλέπονται από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Η επίβλεψη στοχεύει στην εξασφάλιση της συνεχούς συμμόρφωσής τους με τις προϋποθέσεις, τις υποχρεώσεις και τις λοιπές προβλεπόμενες απαιτήσεις που πηγάζουν από την αναγνώριση τους. Προς αυτή την κατεύθυνση, ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ διενεργεί Επιθεωρήσεις σε αυτούς, σε επιχειρήσεις που πιστοποιούν, στους χώρους εμπορίας προϊόντων των πιστοποιημένων γεωργικών εκμεταλλεύσεων, καθώς και δειγματοληψίες πιστοποιημένων προϊόντων.

Οι Φορείς που δραστηριοποιούνται στην πιστοποίηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης κατά AGRO 2 εντάσσονται σε ειδικό μητρώο που τηρεί ο Οργανισμός. Στις βασικές υποχρεώσεις τους περιλαμβάνονται:

- 1) Η απασχόληση Επιθεωρητών με καθορισμένα προσόντα.
- 2) Κατά τη διάρκεια της Επιθεώρησης Αξιολόγησης θα πρέπει να ελεγχθεί κατ' ελάχιστον η τετραγωνική ρίζα των ενταγμένων στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση παραγωγών της γεωργικής εκμετάλλευσης, για κάθε καλλιέργεια του πεδίου πιστοποίησης (εξαιρούνται οι καλλιέργειες του ίδιου είδους π.χ. ροδάκινα, νεκταρίνια).
- 3) Η Επιθεώρηση Αξιολόγησης περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον έλεγχο τήρησης αρχείων παραγωγού, καταγραφών στα ημερολόγια αγρού, προσωπική συνέντευξη με τους παραγωγούς, καθώς και επιτόπιο έλεγχο στα αγροτεμάχια του 30% του ανωτέρω δείγματος παραγωγών και όχι σε αγροτεμάχια λιγότερων από 3 εξ αυτών.
- 4) Ο μέγιστος αριθμός των παραγωγών που επιλέγονται για έλεγχο αγροτεμαχίου και για προσωπική συνέντευξη κατά ημέρα επιθεώρησης, δεν πρέπει να ξεπερνά τους πέντε (5) και δέκα (10) αντίστοιχα ανά επιθεωρητή.

- 5) Να διενεργεί Επιθεωρήσεις Αξιολόγησης στη γεωργική εκμετάλλευση σε διάφορα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας και οπωσδήποτε κατά το στάδιο της συγκομιδής κάθε καλλιέργειας που περιλαμβάνεται στο πεδίο πιστοποίησης της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- 6) Να διενεργεί πέραν των προγραμματισμένων Επιθεωρήσεων Αξιολόγησης/ Επιτήρησης και αιφνιδιαστικές ή έκτακτες Επιθεωρήσεις στο 10% τουλάχιστον των πιστοποιημένων γεωργικών εκμεταλλεύσεων ετησίως (ημερολογιακό έτος).
- 7) Να διενεργεί ετησίως (ημερολογιακό έτος) δειγματοληψίες προϊόντων για την εργαστηριακή ανάλυση της τήρησης των ανώτατων ορίων υπολειμμάτων ΦΠΠ ή της ύπαρξης μη εγκεκριμένων ΦΠΠ (επιπλέον των αναλύσεων που πραγματοποιεί η ίδια η γεωργική εκμετάλλευση) σε ποσοστό 2% επί των συμβεβλημένων γεωργικών εκμεταλλεύσεων (και όχι λιγότερη από μία (1) ανάλυση) βάσει τεκμηριωμένης ανάλυσης επικινδυνότητας.

Ειδικότερα, κατά την Επιθεώρηση Αξιολόγησης του Φορέα Πιστοποίησης στο στάδιο της συγκομιδής (Βασική Υποχρέωση 5) ελέγχεται μεταξύ άλλων το πρόγραμμα δειγματοληψιών και αναλύσεων ΦΠΠ της γεωργικής εκμετάλλευσης και τα αποτελέσματα όσων αναλύσεων έχουν ολοκληρωθεί (10% τουλάχιστον και όχι λιγότερο από μία ανά καλλιέργεια). Στην περίπτωση αναλύσεων που δεν έχουν υλοποιηθεί κατά την ημερομηνία επιθεώρησης αλλά θα υλοποιηθούν μεταγενέστερα (με βάση το ελεγχθέν πρόγραμμα δειγματοληψιών και αναλύσεων) αλλά και για το σύνολο των δειγματοληψιών και αναλύσεων υπολειμμάτων ΦΠΠ που υλοποιούνται, η γεωργική εκμετάλλευση οφείλει να ενημερώνει το πληροφοριακό σύστημα i-AGRO με τα αποτελέσματα των αναλύσεων εντός δέκα (10) ημερολογιακών ημερών από την έκδοση αποτελεσμάτων κάθε ανάλυσης. Οποιαδήποτε μη τεκμηριωμένη απόκλιση από τα προαναφερόμενα συνιστά μη συμμόρφωση απαίτησης βαρύτητας 1 (βάσει της κατάταξης των σχετικών ερωτηματολογίων) που δύναται να οδηγήσει σε ανάκληση χορηγηθέντος Πιστοποιητικού.

Ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ προέβη στην έκδοση ερωτηματολογίων επιθεώρησης για κάθε πρότυπο της σειράς AGRO 2. Τα ερωτηματολόγια αυτά περιλαμβάνουν κριτήρια συμμόρφωσης για κάθε απαίτηση των προτύπων, περιγραφή της τεκμηρίωσης που απαιτείται να συμπληρώνεται ώστε να αποδεικνύεται η συμμόρφωση, βαρύτητα των ερωτήσεων, προτεινόμενη μέθοδο ελέγχου και καταγραφή των μη συμμορφώσεων που εντοπίζονται. Επιπλέον τα ερωτηματολόγια συνοδεύονται από οδηγίες και κανόνες για την ορθή συμπλήρωση και χρήση αυτών. Σε κάθε Επιθεώρηση που διενεργεί κάθε αναγνωρισμένος Φορέας Πιστοποίησης σύμφωνα με τα πρότυπα της σειράς AGRO 2,

πρέπει να συμπληρώνονται (σύμφωνα με τις προβλεπόμενες οδηγίες) τα αντίστοιχα ανά πρότυπο τυποποιημένα ερωτηματολόγια, τα οποία βρίσκονται στη βιβλιοθήκη του πληροφοριακού συστήματος i-AGRO. Παράλληλα με την υποχρεωτική συμπλήρωση των ερωτηματολογίων από τους Φορείς Πιστοποίησης προβλέπεται η υποχρεωτική συμπλήρωση τυποποιημένων υποδειγμάτων ελέγχου ισοζυγίων και ιχνηλασιμότητας, η προαιρετική συμπλήρωση υποδείγματος ελέγχου καταγραφών θρέψης, φυτοπροστασίας και άρδευσης, ενώ κατά τον επιτόπιο έλεγχο των παραγωγών στο πλαίσιο των επιθεωρήσεων των προτύπων AGRO 2-1 & 2-2 (τόσο στα αγροτεμάχιά τους όσο και με συνέντευξη) είναι υποχρεωτική η συμπλήρωση μέρους των ερωτηματολογίων που προκύπτει με τη χρήση ειδικών φίλτρων.

Ο Φορέας Πιστοποίησης οφείλει να μεταφορτώνει στο i-AGRO το συμπληρωμένο ηλεκτρονικό αρχείο του ερωτηματολογίου εντός του μέγιστου χρονικού διαστήματος των 28 ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία της Επιθεώρησης ή εφόσον υπάρχουν μη συμμορφώσεις και υποβολή διορθωτικών ενεργειών, εντός 28 ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία αξιολόγησης των διορθωτικών ενεργειών (με μέγιστη διάρκεια τις 56 ημέρες από την ημερομηνία επιθεώρησης).

Ο Φορέας Πιστοποίησης οφείλει να γνωστοποιεί στον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ τον μηνιαίο προγραμματισμό των Επιθεωρήσεων του στο αντικείμενο της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης μέσω του πληροφοριακού συστήματος “i-AGRO”. Ειδικότερα, το αργότερο έως και την 20η ημέρα κάθε τρέχοντος μήνα πρέπει να ενημερώνει το “i-AGRO” με τον προγραμματισμό των Επιθεωρήσεων του επόμενου μήνα. Οποιοσδήποτε τυχόν καθυστερήσεις ή γενικότερα μη τήρηση του προβλεπόμενων χρόνων ενημέρωσης θα λαμβάνονται υπόψη στην αξιολόγηση του από τον ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ.

Η γεωργική εκμετάλλευση/επιχείρηση προκειμένου να πιστοποιηθεί στο Φορέα Πιστοποίησης για την: i) παραγωγή προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2), ii) τυποποίηση/συσκευασία ή/και διάθεση στην αγορά προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (πρότυπο AGRO 2-3) και iii) εκκόκκιση ή/και διάθεση στην αγορά εκκοκκισμένου βάμβακος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (πρότυπο AGRO 2-4), πρέπει:

- 1) Να έχει οντότητα (πχ, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, κα) και να δραστηριοποιείται στην παραγωγή και/ή εμπορία γεωργικών προϊόντων.
- 2) Να εφαρμόζει τις προδιαγεγραμμένες απαιτήσεις και να τηρεί αρχεία καταγραφών των πρακτικών που ακολουθεί για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση που να αποδεικνύουν την ορθή λειτουργία και τη συμμόρφωση με τις προδιαγραφές των προτύπων.

- 3) Να έχει διενεργήσει μία πλήρη εσωτερική Επιθεώρηση (προκειμένου να προσδιοριστεί ο βαθμός υιοθέτησης και τήρησής των απαιτήσεων της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης).
- 4) Να έχει διεξάγει τουλάχιστον μία πλήρη ανασκόπηση από τη διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης/επιχείρησης.

Ειδικότερα, η γεωργική εκμετάλλευση/επιχείρηση που επιθυμεί να πιστοποιηθεί για την παραγωγή προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2), θα πρέπει επιπρόσθετα:

- 1) Να διασφαλίζει ότι οι παραγωγοί που είναι ενταγμένοι στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση εφαρμόζουν τις απαιτήσεις των προτύπων AGRO 2-1 και 2-2 στο σύνολο των αγροτεμαχίων τους για τα προϊόντα του πεδίου πιστοποίησης.
- 2) Να διαθέτει Επιβλέποντα-Γεωργικό Σύμβουλο ο οποίος θα σχεδιάσει και θα παρακολουθεί την καλλιέργεια και τις ενέργειες των παραγωγών με παροχή οδηγιών, συμβουλών κα.

Η γεωργική εκμετάλλευση που εφαρμόζει τα πρότυπα AGRO 2-1 & 2-2 οφείλει μέχρι δύο (2) εβδομάδες μετά την ολοκλήρωση της συγκομιδής (ημερομηνία που έχει δηλωθεί στην αίτηση στο πληροφοριακό σύστημα “i-AGRO” ως ημερομηνία λήξης καλλιεργητικής περιόδου) να συγκεντρώσει στοιχεία για τη συνολική χρήση φυτοφαρμάκων, λιπασμάτων και νερού για το σύνολο των παραγωγών-μελών της, καθώς και στοιχεία ισοζυγίου παραγωγής, ενημερώνοντας τα σχετικά προβλεπόμενα πεδία του πληροφοριακού συστήματος ‘i-AGRO’. Ειδικότερα οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις βάμβακος (στο πλαίσιο των απαιτήσεων της ισοδυναμίας των προτύπων AGRO 2 με τις προδιαγραφές BCI) οφείλουν να συγκεντρώσουν τα στοιχεία παραγωγής, φυτοφαρμάκων, λιπασμάτων και νερού για το σύνολο των παραγωγών-μελών τους, όπως προβλέπονται στο ειδικό αρχείο excel που βρίσκεται διαθέσιμο στο ‘i-AGRO’. Το αρχείο αυτό μετά τη συμπλήρωσή του θα μεταφορτώνεται (upload) στο ‘i-AGRO’.

Επιπλέον, στην επισήμανση των πιστοποιημένων προϊόντων χρησιμοποιούνται τα κατοχυρωμένα σήματα της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιγράφονται στον σχετικό Κανονισμό χρήσης σημάτων του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ (βλ. § 9).

Η γεωργική εκμετάλλευση που επιθυμεί την πιστοποίηση για τα πεδία i) παραγωγή προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (σύμφωνα με την 3^η έκδοση των προτύπων AGRO 2-1 και 2-2), ii) τυποποίηση/συσκευασία ή/και διάθεση στην αγορά προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (AGRO 2-3), iii) εκκόκκιση ή/και διάθεση στην αγορά εκκοκκισμένου βάμβακος Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (AGRO 2-4), υποβάλλει σε

Φορέα Πιστοποίησης σχετικό αίτημα. Ο Φορέας αφού προβεί σε αξιολόγηση του αιτήματος, πραγματοποιεί Επιθεώρηση Αξιολόγησης, για την εξακρίβωση της δυνατότητας της εκμετάλλευσης/επιχείρησης να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις των σχετικών προτύπων. Στη γεωργική εκμετάλλευση/επιχείρηση που διαπιστώνεται ότι συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις χορηγείται Πιστοποιητικό Ολοκληρωμένης Διαχείρισης ενός (1) έτους ισχύος, ενώ αυτή εντάσσεται σε ειδικό μητρώο που διατηρεί ο Οργανισμός. Η έκδοση του πιστοποιητικού γίνεται μόνο μέσα από το πληροφοριακό σύστημα i-AGRO με τυποποιημένη ηλεκτρονική διαδικασία μετά τη διεξαγωγή της επιθεώρησης αξιολόγησης κατά την περίοδο συγκομιδής κάθε καλλιέργειας που περιλαμβάνεται στο πεδίο πιστοποίησης.

9. Χρήση σήματος πιστοποίησης και ενδείξεων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Ο κανονισμός χρήσης σήματος πιστοποίησης και ενδείξεων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που έχει εκπονήσει ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, ορίζει τις προϋποθέσεις για τη διαχείριση και τη χρήση του στην επισήμανση ή/και παρουσίαση ή/και διαφήμιση των προϊόντων που έχουν παραχθεί και πιστοποιηθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις των προτύπων της σειράς AGRO 2.

Η χρήση του εθνικού σήματος πιστοποίησης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης [Εικόνα 4, άρθρο 13 της Κ.Υ.Α 267623/28.08.2007 (ΦΕΚ 1723 Β'/29.08.2007)] είναι υποχρεωτική στα προϊόντα που παράγονται σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-3, 2-4 και 2-5. Εξίσου υποχρεωτική είναι η επωνυμία ή ο διακριτικός τίτλος του Φορέα Πιστοποίησης της επιχείρησης που διαθέτει στην αγορά τα προϊόντα με την επωνυμία της. Η ένδειξη 'Προϊόν Ολοκληρωμένης Διαχείρισης' (*Integrated Management Product*) ή 'Προϊόν Ολοκληρωμένης Διαχείρισης σύμφωνα με τα πρότυπα της σειράς AGRO 2' (*Integrated Management Product according to the AGRO 2 standards series*) είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί προαιρετικά επί της συσκευασίας ή σε ετικέτα ή σε άλλο συνοδευτικό κείμενο που αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της συσκευασίας ή σε έντυπο/ηλεκτρονικό και διαφημιστικό υλικό.

Στόχος των ανωτέρω είναι να γίνουν ευρύτερα γνωστά στους καταναλωτές τα πιστοποιημένα προϊόντα και οι εγγυήσεις που συνδέονται με αυτά και με αυτόν τον τρόπο να επιτευχθεί η αναγνώριση και η διάκρισή τους στην αγορά.

Η χρήση του σήματος (Εικόνα 4) επιτρέπεται μόνο:

1. Στις πιστοποιημένες κατά το πρότυπο AGRO 2-3 επιχειρήσεις που διαθέτουν στην αγορά συσκευασμένα ή χύμα προϊόντα (όπως ορίζονται στο πρότυπο

AGRO 2-3, στην παράγραφο 2.5 και 2.6 αντίστοιχα) με την επωνυμία τους (άρθρο 13 της Κ.Υ.Α 267623/28.08.2007 (ΦΕΚ 1723 Β'/29.08.2007)).

2. Στις πιστοποιημένες κατά το πρότυπο AGRO 2-4 επιχειρήσεις που διαθέτουν στην αγορά εκκοκκισμένο βαμβάκι με την επωνυμία τους.
3. Στις πιστοποιημένες κατά το πρότυπο AGRO 2-5 επιχειρήσεις που διαθέτουν στην αγορά συσκευασμένα μεταποιημένα προϊόντα (όπως ορίζονται στις παραγράφους 2.5 και 2.8 του προτύπου AGRO 2-5 και στην παράγραφο 1.2 της σχετικής Κατευθυντήριας Οδηγίας πιστοποίησης) με την επωνυμία τους.

Εικόνα 4. Σήμα πιστοποίησης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Επισημαίνεται πως επιτρέπεται η χρήση συσκευασιών με προηγούμενες σημάνσεις/σήματα πιστοποίησης (Εικόνα 5) μέχρι εξαντλήσεως των αποθεμάτων τους και όχι αργότερα από 31.12.2022.

Εικόνα 5. Προηγούμενο σήμα πιστοποίησης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Το σήμα πιστοποίησης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης αφορά αποκλειστικά στην επιχείρηση στην οποία χορηγείται και δεν επιτρέπεται η μεταβίβαση αυτού καθ' οιονδήποτε τρόπο σε τρίτο. Επίσης δεν αποτελεί, ούτε υποκρύπτει συμβατική ή άλλη νομική εγγύηση ή έγκριση προϊόντων και υπηρεσιών.

Ο ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ χορηγεί το σήμα σε ηλεκτρονική μορφή στους αναγνωρισμένους Φορείς Πιστοποίησης, οι οποίοι αναλαμβάνουν την ευθύνη της χορήγησής του στις πιστοποιημένες από αυτούς επιχειρήσεις, και ελέγχει την ορθή διαχείριση και χρήση

του. Οι Φορείς Πιστοποίησης υποχρεούνται να ελέγχουν την ορθή χρήση του σήματος, καθώς και της ένδειξης στις πιστοποιημένες από αυτούς επιχειρήσεις, τόσο κατά τη διάρκεια των επιθεωρήσεων όσο και σε οποιαδήποτε άλλη χρονική στιγμή υποπέσει στην αντίληψή τους παραπλανητική χρήση αυτών.

10. Οφέλη της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Τα σημαντικότερα οφέλη από την εφαρμογή και πιστοποίηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης συνοψίζονται στα κάτωθι:

- 1) Εφαρμογή των κανόνων Ορθής Γεωργικής Πρακτικής/κείμενης νομοθεσίας.
- 2) Οργάνωση και διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης σύμφωνα με τις αρχές ορθής διαχείρισης.
- 3) Αειφόρος χρήση πόρων (έδαφος, νερό) και ορθολογική εφαρμογή εισροών (λιπάσματα, φυτοφάρμακα) για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.
- 4) Εκπαίδευση και προστασία της υγείας των εργαζομένων/παραγωγών.
- 5) Διασφάλιση της υγείας των καταναλωτών μέσω της παραγωγής προϊόντων πιστοποιημένης ποιότητας.
- 6) Εγγυημένη πληροφόρηση των καταναλωτών ως προς τα χαρακτηριστικά των προϊόντων και τις μεθόδους παραγωγής, μέσω συγκεκριμένων διαδικασιών καταγραφής και ταυτοποίησης (ιχνηλασιμότητα).
- 7) Οργάνωση, επίβλεψη και επιστημονική υποστήριξη της γεωργικής εκμετάλλευσης από γεωτεχνικό.
- 8) Μείωση του κόστους παραγωγής και έμμεση αύξηση του ποσοστού κέρδους της γεωργικής εκμετάλλευσης.
- 9) Πρόσβαση της γεωργικής εκμετάλλευσης σε νέες αγορές υψηλού ανταγωνισμού.
- 10) Διάκριση των υψηλής ποιότητας πιστοποιημένων προϊόντων, και αύξηση της προστιθέμενης αξίας τους.
- 11) Δυνατότητα ένταξης σε προγράμματα ενίσχυσης που αποφασίζονται σύμφωνα με τον εθνικό στρατηγικό σχεδιασμό.

11. Συνήθη προβλήματα της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης

Τα συνήθη προβλήματα στην εφαρμογή και πιστοποίηση της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης είναι:

- 1) Η έλλειψη ουσιαστικής δέσμευσης από τη Διοίκηση της αγροτικής εκμετάλλευσης.

- 2) Οι εσωτερικές επιθεωρήσεις είναι συχνά ανεπαρκείς και αποτυγχάνουν να εντοπίσουν προβλήματα ή ζητήματα που χρήζουν βελτίωσης.
- 3) Οι διαδικασίες της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης είναι περίπλοκες, ιδιαίτερα γραφειοκρατικές, και συχνά δεν γίνονται κατανοητές ή είναι δύσκολο να εφαρμοστούν από τους παραγωγούς.
- 4) Οι παραγωγοί αυθαιρετούν, δεν εφαρμόζουν τις προβλεπόμενες διαδικασίες και τις προτεινόμενες οδηγίες των Γεωργικών Συμβούλων, αλλά εργάζονται βασιζόμενοι στην δική τους εμπειρία.
- 5) Οι παραγωγοί δεν έχουν κατανοήσει πλήρως την αξία/χρησιμότητα της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.
- 6) Η Ολοκληρωμένη Διαχείριση δεν είναι πλήρως ανεπτυγμένη και εφαρμοσμένη.
- 7) Η Ολοκληρωμένη Διαχείριση εφαρμόζεται τυπικά και όχι ουσιαστικά, για λόγους ένταξης σε προγράμματα επιδότησης ή για την απόκτηση και επίδειξη του Πιστοποιητικού.

12.Βιβλιογραφία

- ο Πρότυπα AGRO 2-1, 2-2 του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, 3^η έκδοση, 2019
- ο Πρότυπα AGRO 2-2, 2-3 του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, 1^η έκδοση, 2019
- ο Κατευθυντήριες Οδηγίες προτύπων AGRO 2-1, 2-2, 3^η έκδοση, 2019
- ο Κατευθυντήριες Οδηγίες προτύπων AGRO 2-1, 2-2, 1^η έκδοση, 2019
- ο Κανονισμός χρήσης σήματος πιστοποίησης και ενδείξεων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (πρότυπα της σειράς AGRO 2), 2^η έκδοση, 2020
- ο Οδηγίες πιστοποίησης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (πρότυπα AGRO 2), 2020
- ο Κοινή Υπουργική Απόφαση με αριθμό 267623/2007 (ΦΕΚ Β'1723/29.08.2007) περί του «καθορισμού πλαισίου επίβλεψης ιδιωτικών φορέων πιστοποίησης γεωργικών προϊόντων ή συστημάτων και εγγραφής σε επίσημο μητρώο τηρούμενο από τον Ο.Π.Ε.ΓΕ.Π.»
- ο Κοινή Υπουργική Απόφαση με αριθμό 368/45661/2013 (ΦΕΚ Β'1072/30.04.2013) που τροποποιεί την Κοινή Υπουργική Απόφαση 267623/2007 (ΦΕΚ Β' 1723/29.08.2007).

13. Ασκήσεις αξιολόγησης

Χρόνος που απαιτείται για την εξέταση: 1 ώρα

Θέμα	A/A	Ερώτημα	Απάντηση (Σωστό/Λάθος)	Μονάδες	Σχόλιο Αξιολογητή (Συγχαρητήρια, επιλέξατε τη σωστή απάντηση/ Λυπάμαι επιλέξατε τη λάθος απάντηση)
AGRO 2-1	1	Οι προϋποθέσεις για την πιστοποίηση μιας γεωργικής εκμετάλλευσης για την παραγωγή προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης είναι: Α) Να έχει οντότητα (φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων Β) Να εφαρμόζει και να τηρεί σχετικά αρχεία για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση, όπως περιγράφεται στα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2 και στην αντίστοιχη Οδηγία για τουλάχιστον μια πλήρη και ενιαία καλλιεργητική περίοδο Γ) Να εφαρμόζει την Ολοκληρωμένη Διαχείριση στο σύνολο των αγροτεμαχίων των παραγωγών της γεωργικής εκμετάλλευσης για τις καλλιέργειες του πεδίου πιστοποίησης Δ) Απαιτείται η απασχόληση ενός Επιβλέποντα-Γεωργικού Συμβούλου Ε) Διενέργεια μίας πλήρους εσωτερικής Επιθεώρησης σε όλες τις διαδικασίες και τα Σχέδια Διαχείρισης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης	Σωστό	10	

		ΣΤ) η διεξαγωγή τουλάχιστον μίας πλήρους ανασκόπησης της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης από τη διοίκηση.			
AGRO 2-1	2	Κατά τη διαδικασία ιχνηλασιμότητας, για την αποφυγή νοθείας των προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης με άλλα συμβατικής παραγωγής, πρέπει να πραγματοποιείται και να καταγράφεται προεκτίμηση των ποσοτήτων των προϊόντων που θα παραχθούν ανά αγροτεμάχιο με ποσοστό απόκλισης από τη συγκομισθείσα ποσότητα έως $\pm 20\%$.	Σωστό	10	
AGRO 2-1	3	Κατά τη διάρκεια της Επιθεώρησης Αξιολόγησης θα πρέπει να ελεγχθεί κατ' ελάχιστον η τετραγωνική ρίζα των ενταγμένων στην Ολοκληρωμένη Διαχείριση παραγωγών της γεωργικής εκμετάλλευσης, για κάθε καλλιέργεια του πεδίου πιστοποίησης(εξαιρούνται οι καλλιέργειες του ιδίου είδους π.χ. ροδάκινα, νεκταρίνια).	Σωστό	10	
AGRO 2-2	4	Οι παραγωγοί μιας γεωργικής εκμετάλλευσης που εφαρμόζει την Ολοκληρωμένη Διαχείριση πρέπει να λαμβάνουν οδηγίες για τη διαχείριση του εδάφους, τη λίπανση, την άρδευση και τη φυτοπροστασία από τον Επιβλέποντα-Γεωργικό Σύμβουλο.	Σωστό	10	
AGRO 2-2	5	Η μέθοδος άρδευσης με κατάκλυση συνίσταται να προτιμάται έναντι των μεθόδων στάγδην άρδευσης και άρδευσης με αυλάκια.	Λάθος	10	
AGRO 2-2	6	Το προσωπικό και οι υπεργολάβοι που χειρίζονται μηχανήματα ψεκασμού ή εφαρμόζουν ΦΠΠ πρέπει να διαθέτουν πιστοποιητικό επαγγελματία χρήστη ή κατάλληλη σχετική εκπαίδευση.	Σωστό	10	
AGRO 2-3	7	Στην περίπτωση που στην επιχείρηση γίνεται τυποποίηση/συσκευασία προϊόντων εκτός Ολοκληρωμένης	Λάθος	10	

		Διαχείρισης, αυτή επιτρέπεται να γίνεται στον ίδιο χώρο και στον ίδιο χρόνο.			
AGRO 2-5	8	Πρέπει για τη σύνθεση των μεταποιημένων προϊόντων να ισχύουν οι ακόλουθοι όροι: α) το μεταποιημένο προϊόν παράγεται από προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (πρώτες ύλες), έτσι ώστε στη σύσταση του τελικού προϊόντος να συμμετέχουν κατά ποσοστό τουλάχιστον 80% κατά βάρος (δεν λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό του βάρους το προστιθέμενο νερό, ζάχαρη ή διαλύματα σακχάρων ή άλλων γλυκαντικών ουσιών και μαγειρικό αλάτι), β) ειδικά στην περίπτωση τροφίμων το πρωταρχικό συστατικό του τελικού προϊόντος, εφόσον υπάρχει πρωταρχικό συστατικό, πρέπει να είναι 100% Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.	Σωστό	10	
i-AGRO	9	Η έκδοση των πιστοποιητικών πραγματοποιείται αποκλειστικά μέσω του πληροφοριακού συστήματος i-AGRO.	Σωστό	10	
Σήμα Πιστοποίησης	10	Το σήμα πιστοποίησης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης δεν αφορά αποκλειστικά στην επιχείρηση στην οποία χορηγείται και είναι δυνατή η μεταβίβασή του.	Λάθος	10	
Σύνολο				100	

14. Ασκήσεις επαναξιολόγησης

Χρόνος που απαιτείται για την εξέταση: 1 ώρα

Θέμα	A/A	Ερώτημα	Απάντηση (Σωστό/Λάθος)	Μονάδες	Σχόλιο Αξιολογητή (Συγχαρητήρια, επιλέξατε τη σωστή απάντηση/ Λυπάμαι επιλέξατε τη λάθος απάντηση)
AGRO 2-1	1	Οι απαιτήσεις των προτύπων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης παρουσιάζονται με τη μορφή «υποχρεούται» (νομικές απαιτήσεις), «πρέπει» (απαιτήσεις τεχνικής μορφής) και «συνιστάται» (μέτρα για τη συνεχή βελτίωση).	Σωστό	10	
AGRO 2-1	2	Η διαδικασία ιχνηλασιμότητας δεν απαιτεί τον διαχωρισμό «συμβατικών» και προϊόντων «Ολοκληρωμένης Διαχείρισης» από το αγροτεμάχιο μέχρι την παράδοση στον πελάτη.	Λάθος	10	
AGRO 2-1	3	Η διοίκηση της γεωργικής εκμετάλλευσης πρέπει να ανασκοπεί την εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης τουλάχιστον μια φορά ανά έτος, ώστε να βεβαιώνεται ότι συνεχίζει να τηρείται και ότι είναι αποδοτική και αποτελεσματική.	Σωστό	10	
AGRO 2-2	4	Στην περίπτωση καλλιεργειών με νομοθετημένα Ανώτατα Όρια Υπολειμμάτων (Maximum residue limits, MRLs), ο συνολικός αριθμός αναλύσεων για υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων που πρέπει να	Σωστό	10	

		διενεργηθούν, προκύπτει ύστερα από ανάλυση επικινδυνότητας και είναι τουλάχιστον ίσος με την τετραγωνική ρίζα του αριθμού των παραγωγών της γεωργικής εκμετάλλευσης ανά καλλιέργεια. Εξαιρούνται της απαίτησης υλοποίησης του ελάχιστου αυτού αριθμού αναλύσεων, οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις με καλλιέργειες για τις οποίες δεν υπάρχουν θεσπισμένα από την ισχύουσα ενωσιακή ή εθνική νομοθεσία MRLs ΦΠΠ.			
AGRO 2-2	5	Οι λιπασματοδιανομείς πρέπει να διατηρούνται σε καλή κατάσταση με συντήρηση και έλεγχο κάθε τρία (3) έτη.	Λάθος	10	
AGRO 2-3	6	Οι απαιτήσεις για την τυποποίηση/συσκευασία ή/και διάθεση στην αγορά προϊόντων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης βασίζονται 1) στην τήρηση της ιχνηλασιμότητας των προϊόντων και 2) στην αποφυγή επιμόλυνσης και υποβάθμισης της ποιότητας των προϊόντων σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας.	Σωστό	10	
AGRO 2-4	7	Το σύσπορο βαμβάκι Ολοκληρωμένης Διαχείρισης που πρόκειται να εκκοκκιστεί έχει υγρασία μικρότερη από 13% και περιεκτικότητα σε ξένες ύλες μικρότερη από 7%.	Σωστό	10	
AGRO 2-5	8	Οι απαιτήσεις του προτύπου AGRO 2-5 βασίζονται αποκλειστικά στην τήρηση της ιχνηλασιμότητας των προϊόντων (τα οποία έχουν παραχθεί σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-1 και 2-2, 2-3 ή 2-4) από την παραλαβή τους στην επιχείρηση, τη διαδικασία μεταποίησής τους μέχρι την παραγωγή και διάθεσή τους ως τελικά προϊόντα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης.	Λάθος	10	
i-AGRO	9	Με τη χρήση της εφαρμογής για κινητά τηλέφωνα (smart phones), με το όνομα «i-AGROapp» επιτυγχάνεται η	Σωστό	10	

		καταγραφή (αγροτεμάχιο, εγκατάσταση) σε πραγματικό χρόνο όλων των επιθεωρήσεων των Φορέων Πιστοποίησης			
Σήμα Πιστοποίησης	10	Η χρήση του εθνικού σήματος πιστοποίησης Ολοκληρωμένης Διαχείρισης είναι υποχρεωτική στην επισήμανση των προϊόντων που παράγονται σύμφωνα με τα πρότυπα AGRO 2-3, 2-4 και 2-5.	Σωστό	10	
Σύνολο				100	